

Studieplan

Studieår 2012 – 2015

Årsstudium i jus

Bachelor i jus

Bachelor i jus og ledelse

Det tas forbehold om endringer

**HiBu - Avdeling for
økonomi og
samfunnsvitenskap**

Høgskolen i Buskerud
Postboks 164 Sentrum
3502 HØNEFOSS
Tlf.: 32117100
Faks.: 32117110
e-post adresse: info.honefoss@hibu.no

Endringshistorikk

Dato	Sign	Endring
29.02.2012	ABL	Første utkast til studieplan
30.03.2012	ABL	Andre utkast til studieplan

Innholdsfortegnelse

<i>Innledning</i>	<i>3</i>
<i>Læringsutbytte for utdanningene</i>	<i>3</i>
<i>Opptakskrav</i>	<i>4</i>
<i>Kvalifikasjoner</i>	<i>4</i>
<i>Internasjonalisering</i>	<i>5</i>
<i>Prinsipper for valg av læringsformer</i>	<i>6</i>
<i>Studieplan og studieinnhold</i>	<i>6</i>

Innledning

Studieplanen inneholder tre studier som dekker tre ulike behov for utdanning og kompetanse.

Oversikt - Studier

Utdanningstype	Faglig innhold
Årsstudium i jus 60 sp	Juridiske emner
Bachelor i jus 184 sp	Juridiske emner
Bachelor i jus og ledelse 188,5 sp	Juridiske, økonomiske - og ledelsesemner

Årsstudium i jus, bachelor i jus og bachelor i jus og ledelse inneholder ulike juridiske emner fra privat- og offentlig rett. Store deler av undervisningen i jus samkjøres mellom nevnte studier. Bachelor i jus og ledelse har i tillegg emner fra økonomi og ledelse som samkjøres med bachelor i økonomi og administrasjon.

Alle fagene i års - og bachelorstudiene er obligatoriske. Studenter som har tilsvarende fag fra andre studiesteder (innenlands/utenlands) vil kunne få fritak for disse etter en individuell vurdering. Studiepoengene kan bli redusert i den grad studenten har/velger fag som overlapper hverandre.

Læringsutbytte for utdanningene

Generelt læringsutbytte for utdanningene

Studenten lærer hvordan de skal analysere, argumentere og begrunne ulike rettsspørsmål ved bruke av rettsreglene for å løse ulike juridiske oppgaver. Opptrening av god skriftlig og muntlig fremstillingsevne har derfor stor betydning i studiene. Studenten skal tilegne seg god normkompetanse gjennom oppøving evnen til etisk refleksjon, menneskeverd og deltagelse i samfunnsdebatten både nasjonalt og internasjonalt. Studenter med graden bachelor i jus og ledelse skal også kunne ivareta økonomiske forpliktelser og ledelsesfunksjoner.

Etter fullført utdanning vil studenten være kvalifisert til å arbeide med ulike oppgaver innenfor juridisk saksbehandling, juridiske analyser, kontraktsvirksomhet og forhandlinger i Norge og internasjonalt. Studenter med graden bachelor i jus og ledelse vil også kunne arbeide med økonomi og ledelsesfunksjoner. Nevnte oppgaver vil være viktige både i eksisterende virksomhet, og ved etablering av nye virksomhet siden all virksomhet skal skje i samsvar med de til enhver tid gjeldende rettsregler og normer.

Som eksempler på aktuelle stillinger nevnes saksbehandlere i kommunal – og fylkeskommunal sektor, NAV, skatteetaten, forsikring, bank, ulike private bedrifter, saksbehandlere i domstolene, politiet, tinglysning, og ulike nasjonale og internasjonale organisasjoner. Bachelor i jus vil også danne grunnlag for å bli jurist, dommer eller advokat hvis studenten tar master i rettsvitenskap etter bachelorgraden.

Konkret læringsutbytte for utdanningene

De tre studiene har ulikt læringsutbytte og dekker forskjellige behov for utdanning og kompetanse. Se følgende oversikt:

Oversikt - Læringsutbytte for utdanningene

Utdanningstype	Kjennetegn	Kompetanse
Årsstudium i jus 60 sp	Introduksjon (Innføring)	Enkle juridiske oppgaver i offentlig og privat sektor Grunnlag for videre studier
Bachelor i jus 184 sp	Dybde	Juridisk saksbehandling i offentlig og privat sektor Grunnlag for videre studier
Bachelor i jus og ledelse 188,5 sp	Bredde	Generell juridisk saksbehandling, enkle økonomiske analyser og ledelse av menneskelige ressurser i offentlig og privat sektor Grunnlag for videre studier

Årsstudium i jus

Studiet gir kunnskap og innsikt i sentrale rettsområder til bruk i privat og offentlig virksomhet. Årsstudium i jus utgjør et frittstående årsstudium på 60 studiepoeng som kan kombineres med andre fagområder i en bachelorgrad. Studiet gir kompetanse til å arbeide med enkle juridiske oppgaver i offentlig og privat sektor.

Bachelor i jus

Studiet gir kunnskap og innsikt i sentrale rettsområder til bruk i privat og offentlig sektor. Bachelor i jus utgjør 184 sp og gir grunnlag for opptak til ulike master program. Studiet gir kompetanse til å arbeide med juridisk saksbehandling i offentlig og privat sektor.

Bachelor i jus og ledelse

Studiet gir kunnskap og innsikt i sentrale rettsområder, økonomiske og ledelse i privat og offentlig sektor. Bachelor i jus utgjør 188,5 sp og gir grunnlag for opptak til ulike master program. Studiet gir kompetanse til å arbeide med generell juridisk saksbehandling, enkle økonomiske analyser og ledelse av menneskelige ressurser i offentlig og privat sektor.

Opptakskrav

Opptakskrav til års - og bachelorstudiene er generell studiekompetanse eller tilsvarende.

Kvalifikasjoner

Etter ett års studium med bestått resultat vil studenten få et årsstudium (60 sp) i jus. Etter tre års studium med bestått resultat vil studenten få graden bachelor i jus (184 sp) eller bachelor i jus og ledelse (188,5 sp).

Etter å ha avlagt graden bachelor i jus og 60 sp i bestemte øk/adm fag eller graden bachelor i jus og ledelse kan det søkes videre på

- Master i Human Rights and Multiculturalism (120 studiepoeng - 2 år) ved høghskolen
- Master i strategi og kompetanseledelse (120 studiepoeng - 2 år) ved høghskolen

I Master i strategi og kompetanseledelse kan det også velges valgfaget arbeidsrett – virksomhet i endring (7,5 studiepoeng).

Avlegges 60 sp i bestemte øk/adm fag etter at studenten har tatt master i strategi og kompetanseledelse vil man også få tittelen

- Siviløkonom

Ved Universitet i Oslo, Det juridiske fakultet, kan det søkes på

- Masterstudiet i rettsvitenskap (300 studiepoeng – 5 år)

Høghskolen har søkt det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo og fått forhåndsgodkjennelse for at årsstudium jus og bachelor i jus ved Høghskolen i Buskerud skal gi fritak for henholdsvis 1. år og 1.-3. år i Masterstudiet i rettsvitenskap. Det må også avlegges eksamener i ex.phil, 10 sp og ex.fac, 10 sp, hvis man ikke har dette fra før.

Ønskes overgang til Universitet i Oslo må det søkes Samordna opptak på vanlig måte. Studenten vil konkurrere med alle andre som vil inn på Masterstudiet i rettsvitenskap i Oslo. Blir studenten tatt opp kan han eller hun søke Universitet i Oslo om fritak for henholdsvis 1.år eller 1.-3.år i Master i rettsvitenskap.

Det kan også søkes på ulike

- Masterstudier ved andre universitet eller høghskoler

Det enkelte universitet eller høghskole vil ved forespørsel kunne gi informasjon om hvorvidt de godkjenner Bachelor i jus og Bachelor i jus og ledelse som opptak til sine masterstudier.

Internasjonalisering

Høghskolen i Buskerud har samarbeidsavtaler med utenlandske læresteder både i Norden, Europa og utenfor Europa. Som student på bachelorstudiene kan du søke om å ta deler av studiet i utlandet. Tredje semester i bachelor i jus og fjerde semester i bachelor i jus og ledelse er tilrettelagt for å ta et semester i utlandet. Vi oppfordrer studenter til å benytte muligheten til å bli kjent med andre deler av verden, og til å skaffe seg kunnskaper og erfaringer som en bare får gjennom et utenlandsopphold. Økte språkkunnskaper, større kulturell forståelse, internasjonal erfaring og nye faglige synsvinkler, er noe av utbytte en får gjennom internasjonale studier.

Alle kan reise ut og studere ved utenlandske universiteter, men vi ønsker normalt at studentene må ha avsluttet det første året med normal studieprogresjon, før en kan delta i et utvekslingsprogram.

Studenter som tar deler av studiet sitt i utlandet får dette godkjent på forhånd hos oss. Henvendelser om internasjonalisering skal gå til internasjonal koordinator på avdelingen, som vil være behjelpelig med rådgivning om hvor man kan reise, og hvordan en går fram for å få et godt utbytte av utenlandsoppholdet.

Prinsipper for valg av læringsformer

Studie- og arbeidsmåter

Det vil bli avholdt forelesninger, kursundervising, gruppeoppgaver, øvinger (cases) og øvinger med bruk av it-verktøy og løsning av oppgaver tilknyttet de ulike rettsområdene i studiet. Dette angis særskilt for hvert enkelt fag i de underliggende emneplanene. Studiet forutsetter at ulike arbeids- og studieformer blir benyttet. Den enkelte student må selv ta ansvar for egen kompetanseutvikling både i studietiden og senere. Dette medfører bl.a. at selvstudier må utgjøre en vesentlig del av studiet både individuelt og i grupper. Ulike former for oppgaver vil utgjøre en viktig del av studieopplegget. Det legges vekt på at studentene arbeider med både teoretiske og praktiske oppgaver gjennom hele studietiden. Valg av studieform og arbeidsmåte må bl.a. sees i sammenheng med mål og emne i det konkrete tilfelle.

Eksamen

Eksamensbesvarelser, obligatoriske oppgaver, cases og bacheloroppgave vurderes til "Bestått"/"Ikke bestått" eller etter gradert skala. Dette angis særskilt for hvert enkelt fag i de underliggende emneplaner. Karakterskalaen går fra A – F, der A – E er beståtte karakterer med A som beste karakter. F er ikke bestått. Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

Studieplan og studieinnhold

Arsstudium i jus

I første semester gjennomføres emnet privatrett I som inneholder fagene innføring i rettsstudiet, kjøps- og avtalerett og grunnleggende menneskerettigheter. I andre semester gjennomføres emnet privatrett II som inneholder fagene familie- og arverett, fast eiendoms rettsforhold og erstatningsrett.

Studentene kan velge mellom valgfagene ex.phil, ex.fac (forutsatt at man har tatt ex.phil) og strafferett/rettergangsordningen. Emnet ex.phil gjennomføres i høstsemesteret og emnet ex.fac i vårsemesteret. Emnet strafferett og rettergangsordningen gjennomføres mot slutten av høstsemesteret og har avsluttende eksamen i vårsemesteret. Emnet er viktig for å kjenne til begge sider av rettsbrudsevnen (erstatning og straff) og dekker også et viktig behov for kompetanse i politiet og fengselsvesenet.

Emnene privatrett I, privatrett II, ex.phil og ex.fac korresponderer med tilsvarende fag ved juridisk fakultet ved UIO.

Studiemodell – Arsstudium i jus, 65 sp

1.år	1. semester Privatrett I Innføring i rettsstudiet (6 sp) Kjøps- og avtalerett (10 sp) Menneskerettigheter (4 sp)	2. semester Privatrett II Erstatningsrett (9 sp) Fast eiendoms rettsforhold (9 sp) Familie- og arverett (12 sp)
Valgfag: Ex.phil (10 sp), Ex.fac (10 sp) eller Strafferett (15 sp)		

Bachelor i jus

Årsstudium i jus utgjør første året i bachelor i jus.

Andre studieår inneholder emnene statsforfatningsrett og internasjonal rett (fagene statsforfatningsrett, folkerett og EØS-rett), forvaltningsrett (fagene alminnelig forvaltningsrett, velferdsrett og miljørett) og et valgfag.

Tredje studieår inneholder emnene formuesrett I (fagene avtalerett, obligasjonsrett, dynamisk tingsrett, oppgavekurs), formuesrett II (fagene obligasjonsrett, selskapsrett, rettshistorie) og et valgfag (arbeidsrett).

Studentene som tar bachelor i jus profilerer utdanningen gjennom valgfagene i første, andre og tredje studieår. Studentene kan i første og andre studieår velge mellom valgfagene ex.phil, ex.fac (forutsatt at man har tatt ex.phil) og strafferett/rettergangsordningen. I tredje studieår tilbyr høgskolen valgfaget arbeidsrett.

Studentene kan også velge å ta utenlandsopphold i tredje semester.

Emnene privatrett I, privatrett II, ex.phil og ex.fac, statsforfatningsrett og internasjonal rett, forvaltningsrett, formuesrett I, formuesrett II, samt valgfag i sjette semester korresponderer med tilsvarende fag ved juridisk fakultet ved UIO.

Studiemodell – Bachelor i jus

1.år	1. semester Privatrett I Innføring i rettsstudiet (6 sp) Kjøps- og avtalerett (10 sp) Menneskerettigheter (4 sp)	2. semester Privatrett II Erstatningsrett (9 sp) Fast eiendoms rettsforhold (9 sp) Familie- og arverett (12 sp)
	Valgfag: Ex.phil (10 sp), Ex.fac (10 sp) eller Strafferett (15 sp)	
2.år	3. semester Statsforfatningsrett og internasjonal rett Statsforfatningsrett (10 sp) Folkerett (5 sp) EØS-rett (7,5 sp) Mulighet for opphold i utlandet	4. semester Forvaltningsrett Alminnelig forvaltningsrett (15 sp) Velferdsrett (8 sp) Miljørett(7 sp)
	Valgfag: Ex.phil (10 sp), Ex.fac (10 sp) eller Strafferett (15 sp)	
3.år	5. semester Formuerett I Avtalerett (4 sp) Obligasjonsrett (14 sp) Dynamisk tingsrett(7 sp) Oppgavekurs (5 sp)	6. semester Formuerett II Obligasjonsrett (6 sp) Selskapsrett (7,5 sp) Rettshistorie (8 sp) Valgfag (10 sp)

Bachelor i jus og ledelse

Første året i bachelor i jus og ledelse inneholder emnene privatrett I og privatrett II fra årsstudium i jus og regnskapsfagene grunnleggende regnskap/bedøk og finansregnskap med analyse. Andre året i studiet inneholder fagene avtalerett, obligasjonsrett, dynamisk tingsrett (fra emnet formuesrett I) og et valgfag i høstsemesteret. I vårsemesteret gjennomføres fagene obligasjonsrett (fra emnet formuesrett II), makroøkonomi, samfunnsvitenskapelig metode og et valgfag. Tredje studieår inneholder fagene statsforfatningsrett (fra emnet statsforfatningsrett og internasjonal rett), alminnelig forvaltningsrett (fra emnet forvaltningsrett), Human Resource Management, arbeidsrett og bacheloroppgave i jus og ledelse.

Studentene som tar bachelor i jus og ledelse profilerer utdanningen i andre og tredje studieår. Andre studieår skal studentene i høstsemesteret ha et valgfag, enten i EØS-rett (7,5 sp) eller personbeskatning (7,5 sp) eller ledelsesfag (7,5 sp) og ex.phil (10 sp). I vårsemesteret har studentene valgfaget selskapsrett (7,5 sp) eller bedriftsbeskatning (7,5 sp) eller ledelsesfag (7,5 sp) eller ex.fac (10 sp). I tredje studieår skal studentene gjennomføre en bacheloroppgave i jus og ledelse (15 sp). Tema og problemstilling for bacheloroppgaven skal knyttes til en utforming av problemstillinger innenfor jus og ledelse med en praktisk undersøkelse i offentlig etat eller bedrift ved bruk av samfunnsvitenskapelig metode.

Du finner emneplaner for fagene grunnleggende bedriftsøkonomi og regnskap, finansregnskap med analyse og for valgfagene personbeskatning, bedriftsbeskatning, makroøkonomi, samfunnsvitenskapelig metode samt aktuelle ledelsesfag i studieplan for Bachelor økonomi og administrasjon 2012-2015. Du finner emneplan for faget Human Resource Management – Ledelse av menneskelige ressurser i studieplan for Bachelor i økonomi og administrasjon innen personalledelse og kompetanseutvikling 2012-2015.

Studentene kan også velge å ta utenlandsopphold i fjerde semester.

Emnene privatrett I, privatrett II, ex.phil og ex.fac korresponderer med tilsvarende fag ved juridisk fakultet ved UIO.

Studiemodell – Bachelor i jus og ledelse

1.år	1. semester Privatrett I Innføring i juss (6 sp) Kjøps- og avtalerett (10 sp) Menneskerettigheter (4 sp) Regnskap og bed.øk (7,5 sp)	2. semester Privatrett II Erstatningsrett (9 sp) Fast eiendoms rettsforhold (9) Familie- og arverett (12 sp) Finansregnskap med analyse (7,5 sp)
	Mulig overvalg: Strafferett og rettergangsordningen (15)	
2.år	3. semester Avtalerett (4 sp) Obligasjonsrett (14 sp) Dynamisk tingsrett (7 sp) Valgfag: EØS-rett (7,5 sp), Personbeskatning (7,5 sp), Ledelsesfag (7,5 sp) eller ex.phil (10 sp)	4. semester Obligasjonsrett (6 sp), Makroøkonomi (7,5 sp) Samfunnsvitens. metode (7,5 sp) Valgfag: Selskapsrett (7,5 sp), Bedriftsbeskatning (7,5 sp), Ledelsesfag (7,5 sp) eller ex.fac (10 sp) Mulighet for opphold i utlandet
3.år	5. semester Statsforfatningsrett (10 sp)	6. semester Alminnelig forvaltningsrett (7,5 sp)
	Grunnleggende arbeidsrett (15 sp)	
	Human Resource Management (15 sp)	
	Bacheloroppgave i jus og ledelse (15 sp)	

JUR100	Privatrett I	20 studiepoeng
Norsk	Arsstudium jus 1. år - Bachelor i jus 1. år - Bachelor i jus og ledelse	HØST

1. LÆRINGSUTBYTTE

Emnet består av fagene innføring i jus (juridisk metode), avtalerett, kjøpsrett og menneskerettigheter.

Hovedformålet med undervisning og eksamen i emnet er at studenten skal ha vurderingsevne og selvstendighet til

- å drøfte løsningene på praktiske, konkrete problemer i samsvar med fagtradisjonen
- å drøfte faktiske og mulige rettsregler i samsvar med de faglige tradisjonene for betenkninger og korte essays.

I tillegg til denne basiskompetansen, som også representerer ferdigheter, oppøves mer spesifikke muntlige og skriftlige ferdigheter.

Innføring i rettsstudiet (6 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende hovedpunktene i rettskildelæren og grunnleggende trekk ved rettssystemet. Formålet er å føre studenten inn i juridisk tenkemåte, oppøve evnen til å stille juridiske spørsmål og til å finne, tolke og anvende rettsregler, generelt (som gjeldende rett) og i enkelttilfeller.

Det avholdes eget dagskurs i bruk av Lovdata i samarbeid med stiftelsen Lovdata og eget dagskurs i bruk av Gyldendal Rettsdata og generell kildebruk. Nevnte to kurs er obligatoriske og må være gjennomført for å få gå opp til eksamen.

Kjøps - og avtalerett (10 sp)

Avtalerett

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende reglene om inngåelse og tolkning av avtaler, reglene om fullmakt og andre mellommannsformer, reglene om ugyldige avtaler, samt enkelte særregler som f.eks. reglene om tredjemannsavtaler. Avtaleretten behandles på to nivåer – først som en del av privatrett I, omfattende inngåelse og tolkning av avtaler – og deretter som en del av formuerett I, omfattende fullmakt og andre mellommannsformer, ugyldighet, tredjemannsavtaler mv.

Avtaleretten har forbindelseslinjer til flere andre formuerettslige fag, først og fremst obligasjonsretten, kjøpsretten, fast eiendoms rettsforhold og selskapsretten, men også i noen grad til familieretten og arveretten. Til dette kommer at avtaleretten også har en forbindelseslinje til forvaltningsretten i den offentlige rett for avtaler som inngås med det offentlige som (en av) part(ene).

Kjøpsrett

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende de grunnleggende reglene om innhold og oppfyllelse av kontrakter. Kjøpsavtalen er en av de viktigste kontraktstypene, og i kjøpsretten finner vi regler om hva partene kan avtale i et kjøp, hvordan loven utfyller kjøpsavtalen, og hvilke virkninger det har at kontrakten ikke blir oppfylt som den skal. Senere i studiet, i emnene formuerett I og II, utvides perspektivet til å omfatte generelle regler om innhold og oppfyllelse av kontrakter, også for andre kontraktstyper enn kjøp.

Kjøpsretten omhandler så vel kontrakter med forbruker som kjøp mellom næringsdrivende. Kjøpsavtalene reguleres i første rekke av kjøpsloven fra 1988 og forbrukerkjøpsloven fra 2002. Begge lovene har bakgrunn i internasjonale regelsett, kjøpsloven i en konvensjon om internasjonale løsørekjøp og forbrukerkjøpsloven i et EU-direktiv om forbrukerkjøp. Faget er skåret til slik at avhending av fast eiendom faller utenfor. I faget kjøpsrett gis det også en innføring i lovvalgsreglene for kjøpsavtaler.

Internasjonale menneskerettigheter (4 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende de grunnleggende krav til individets stilling. Menneskerettene er grunnleggende retter enhver har, uansett rase, kjønn, religion eller annen status. Begrepet menneskelig verdighet står sentralt. Menneskerettene utvikles i et samspill mellom folkeretten og nasjonal rett. Håndhevingen av rettene skjer både på det internasjonale og det nasjonale nivået, og for norske forhold er FNs menneskerettskonvensjoner og Den europeiske menneskerettskonvensjonen særlig viktige.

I faget Internasjonale menneskeretter gis en overordnet forståelse av traktatrettens menneskerettsbegrep, spørsmål om ulike samfunnsaktørers roller i forhold til menneskerettsforpliktelser, særskilte spørsmål knyttet til tolking av traktatfestede menneskerettsregler, samt en oversikt over de mest sentrale menneskerettene. I tillegg gis en innføring til institusjonelle spørsmål (internasjonalrettslige mekanismer, sett i sammenheng med de nasjonale) og virkningene av gjennomføring av menneskerettsforpliktelser og manglende overholdelse av dem.

2. INNHOLD

Innføring i rettsstudiet

Det kreves god forståelse av

- Hva det vil si å tolke en lov, herunder likheter og forskjeller mellom å tolke lover og ikke-juridiske utsagn
- Prinsippene for lovtolking og hovedpunktene i rettskildelæren for øvrig
- Betydningen av de individuelle normer, særlig avtaler, og forholdet til de generelle rettsreglene

Det gis en innføring i

- Bruk av Lovdata
- Bruk av Gyldendal Rettsdata
- Generell kildebruk

Avtalerett

Det kreves god forståelse av

- Lovfestede og ulovfestede regler og prinsipper om avtaleinngåelse, herunder om ulike kommersielle avtaleslutningsmekanismer
- Regler og prinsipper om tolkning av avtaler

Det kreves kjennskap til følgende emner

- Inngåelse av avtaler ved anbudskonkurranser

Kjøpsrett

Det kreves god forståelse av

- Kjøpslovens regler om løsørekjøp
 - Forbrukerkjøpslovens regler om forbrukerkjøp
- Dette innebærer at det kreves god forståelse av kjøpslovens og forbrukerkjøpslovens regler om kjøpsavtaler. Med de begrensinger som følger av de følgende punktene, omfatter dette:

- Innholdet av selgerens plikter (tingens egenskaper m.m., når og hvor tingen skal leveres)

- Innholdet av kjøperens plikter (hva som skal betales, når det skal betales)
- Kjøperens krav som følge av avtalebrudd fra selgers side i form av forsinkelse
- Kjøperens krav som følge av avtalebrudd fra selgers side i form av mangler ved salgsgjenstanden
- Selgerens krav som følge av avtalebrudd fra kjøperens side

Det kreves kjennskap til

- Prinsippene for erstatningsutmåling ved avtalebrudd
- Reglene om ventet (antesipert) mislighold
- De særlige rettskildemessige spørsmål knyttet til kjøpsloven som en transformasjon av CISG
- De viktigste reglene om lovvalg i internasjonale kjøpsforhold

Reguleringen av følgende emner i kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven faller utenfor læringskravene:

- Stansningsrett
- Rettsmangler (vanhjemmel)
- Direktekrav

Internasjonale menneskerettigheter

Det kreves god forståelse av

- Begrepet menneskeretter, slik det uttrykkes i sentrale menneskerettskonvensjoner og er utviklet i rettspraksis, og sett i lys av ulike historiske og filosofiske tradisjoner.
- Rettskilde- og metodespørsmål ved dynamisk eller evolutiv tolking av traktatfestede menneskerettighetsnormer.
- De sentrale menneskerettene: Retten til liv og forbudet mot tortur, forbudet mot diskriminering, legalitet og rettssikkerhet, inkludert forbudet mot vilkårlig fengsling og retten til rettfærdig rettergang, retten til privat- og familieliv, ytringsfriheten, foreningsfriheten, religionsfriheten og eiendomsretten.
- Nasjonal og internasjonal domstolskontroll av norske myndigheters etterlevelse av traktatfestede menneskerettigheter, herunder domstolens legalitetskontroll, proporsjonalitetsvurderinger og forholdet til menneskerettslige grenser for offentlig styring.
- Vernet mot diskriminering som konvensjonsbeskyttet menneskerett, med særlig vekt på diskrimineringsforbudet i EMK

Det kreves kjennskap til

- Hovedtrekkene av institusjonelle og prosessuelle spørsmål vedrørende overvåking og kontroll av traktatfestede og sedvanebaserte menneskerettsforpliktelser, med særlig vekt på rettslige mekanismer og institusjoner av særlig betydning for norske forhold.
- Former for forpliktelser som utledes av traktatfestede menneskeretter, herunder spørsmålet om ansvarliggjøring av offentlige myndigheters og privatpersoners adferd på menneskerettslig grunnlag.
- Kritikken mot inndelingen i ulike former for menneskeretter og grunnleggende friheter (frihetsretter og kravretter, sivile og politiske retter og sosio-økonomiske retter) og de personer som kan påberope seg menneskerettslige normer.
- Internasjonale og nasjonale ordninger for gjennomføring av menneskerettsnormer i Norge, og sanksjonering av manglende overholdelse av dem.

3. LÆRINGSAKTIVITETER

Undervisningen skjer i form av forelesninger, kursundervisning, gruppeoppgaver og løsning av oppgaver tilknyttet de ulike rettsområdene i studiet. Den enkelte student må selv ta ansvar for egen kompetanseutvikling i studietiden. Dette medfører bl.a. at selvstudier må utgjøre en vesentlig del av studiet både individuelt og i grupper. Det legges vekt på at studentene arbeider med både teoretiske og praktiske oppgaver gjennom hele studietiden.

4. VURDERING

Vurdering gjennom studietiden

Det avholdes eget dagskurs i bruk av Lovdata i samarbeid med stiftelsen Lovdata. Det avholdes eget dagskurs i bruk av Gyldendal Rettsdata og i generell kildebruk. Nevnte to kurs er obligatoriske og må være gjennomført for å få gå opp til eksamen.

Studentene oppfordres til å besvare to oppgavesett som hver tilsvarer ett eksamenssett. Tidspunktet for innlevering av oppgaven fastsettes av kursleder. Studentene skal arbeide i grupper med oppgavene og levere et felles produkt fra hver gruppe som vil bli vurdert og kommentert.

Avsluttende vurdering

I høstsemesteret gis det en skriftlig individuell eksamen på 6 timer.

Vurderingsuttrykk

Obligatoriske arbeidskrav vurderes til bestått/ikke bestått.

Skriftlig individuell eksamen vurderes etter graderte bokstavkarakterer. Karakterskalaen går fra A – F, der A – E er beståtte karakterer med A som beste karakter. F er ikke bestått. Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler framgår av til enhver tid gjeldende forskrift for eksamen – hjelpemidler til eksamen i master i rettsvitenskap – Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, med noen få unntak som fremkommer av vedlegg til denne studieplanen "Lovlig hjelpemidler til eksamen studieåret 2012-2013".

5. LITTERATUR

Obligatorisk litteratur

Forfatter	Tittel	Forlag	År	ISBN
	Norges Lover, studentutgave	Fagbokforlaget	2011	ISBN 9788245012552
Boe, Erik	Innføring i juss, 3.utg. Kap. 8-17, med unntak av pkt.11.3-11.5.	Tano Aschehoug	2010	ISBN 9788215016344
Graver, Hans Petter	I prinsippet prinsipiell – om rettsprinsipper. Tidsskrift for Rettsvitenskap nr 02-03/2006	idunn.no	2006	ISSN Online: 1504-3096 ISSN Print: 0040-7143
Hov og Høgberg	Alminnelig avtalerett. Følgende kapitler inngår:	Oslo, Papinian	2009	ISBN 9788291060187

	Kapittel 2: Avtalerettens kilder, unntatt punktene 2.3- 2.6, - Kapittel 3: Ensidig binding og avtaleinngåelse, unntatt punktene 3.2.3.2-3.2.3.7, 3.2.8.2-3.2.8.8 og 3.5.3.3-3.5.3.4., - Kapittel 8: Tolkning og utfylling av avtaler.			
Selvig og Lilleholt	Kjøpsrett til studiebruk, 4.utg. Kapittel 13 og 15.5 og vedleggene faller utenfor	Universitetsforlaget	2010	ISBN 9788215015132
Moss, Giuditta Cordero	Innføring i lovvalg for kjøpskontrakter Jussens Venner, 02/2010 s. 85–97	idunn.no	2010	ISSN Online: 1504-3126 ISSN Print: 0022-6971
Lyngdal og Lyngdal	Avtalerett 1 – Studenthefte	Selges av Fokus Ringerike (HiBu)	2012	
Lyngdal og Lyngdal	Oversikt over forbrukerkjøpsloven	Fagbokforlaget	2012	ISBN 9788245011258
Andenæs, Mads og Bjørge, Eirik	Menneskerettene og oss. Side 11-78, side 129- 144 og side 174-226.	Universitetsforlaget	2012	ISBN 9788215019512
Graver, Hans Petter	Hva er rett? Side 70-98	Universitetsforlaget	2011	ISBN 9788215017273
Dokument 16 (2011–2012) Rapport til Stortingets presidentskap	Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven, s. 26-34. Link: http://www.stortinget.no/Global/pdf/Dokumentserien/2011-2012/dok16-201112.pdf			

EXPHIL100	Examen philosophicum	10 studiepoeng
Norsk	Arsstudium i jus (valgfag) 1. og 2. år - Bachelor i jus (valgfag) 2. år - Bachelor i jus og ledelse (valgfag)	HØST

1. LÆRINGSUTBYTTE

Emnet består av to hoveddeler: Exphil I – Filosofi- og vitenskapshistorie, og Exphil II – Etikk.

Gjennom studier av originaltekster og kommentarlitteratur i filosofi- og vitenskapshistorie skal studentene ved gjennomført emne kunne redegjøre for sentrale problemstillinger hos tenkere i den vestlige filosofi- og vitenskapstradisjon, særlig i tilknytning til vitenskap, erkjennelse og etikk.

Gjennom studier av viktige bidrag innen systematisk etikk skal studentene ved gjennomført emne kunne redegjøre for sentrale trekk ved forskjellige normative etiske teorier, og sentrale problemstillinger i metaetikk og anvendt etikk.

2. INNHOLD

Exphil I forener temaene filosofi- og vitenskapshistorie ved å trekke frem historiske bidrag som er særlig egnet til å belyse vitenskapelig tenkemåtes filosofiske bakgrunn. I tillegg blir det mot en historisk bakgrunn presentert viktige bidrag innen etikk. Studentene blir gjort kjent med tenkere fra sentrale epoker i vår vestlige kultur frem til og med vår egen tids vitenskapelige, særlig naturvitenskapelige virkelighetsoppfatning. Bidragene blir også diskutert i et kjønnsperspektiv.

Exphil II gir en systematisk innføring i etikk hvor metaetikk, etiske teorier, anvendt etikk og feministisk etikk blir fremstilt fra et samtidsperspektiv. Studentene blir gjort kjent med dagens etiske teorier og begrunnelsene for disse, samt aktuelle problemstillinger innen anvendt etikk.

I begge hoveddeler blir pensum presentert dels gjennom originaltekster og dels gjennom kommentarlitteratur.

For begge pensumdelene skal studentene:

- kunne gjenkjenne, sammenlikne og diskutere ulike posisjoner innen de forskjellige områder som blir tatt opp, samt kjenne til deres eventuelle kjønnede aspekter
- kunne identifisere standpunkter, argumenter og strukturer i en vitenskapelig tekst
- vise ferdigheter i å strukturere stoffet og argumentativt presentere det i et skriftlig arbeid

En nærmere redegjørelse for vurderingskriteriene for skrivearbeidet finnes under de spesifikke karakterbeskrivelsene for emnet ved UIO, seminarvariant. Se link:

http://www.uio.no/studier/emner/hf/ifikk/EXPHIL03/karakterbeskrivelse_seminar.html

3. LÆRINGSAKTIVITETER

Undervisning gis i form av 1 dobbeltime forelesning og 1 dobbeltime obligatorisk seminarundervisning pr uke gjennom semesteret. Forelesningene er åpne for alle

studenter og deltagelse på forelesningene er frivillig. I forelesningene gis det generelle innføringer dels i sentrale tenkere og i historisk viktige vitenskapelige teorier og diskusjoner (Exphil I), dels i dagens etiske teorier samt aktuelle problemstillinger i metaetikk og anvendt etikk (Exphil II).

I seminarundervisningen legges hovedvekten på innholdet i originaltekstene. Ett av hovedformålene ved seminarundervisningen er å sette studentene i stand til å skrive en tilfredsstillende semesteroppgave.

4. VURDERING

Vurdering gjennom studietiden

Det gis en kvalifiserende flervalgsprøve som må være godkjent for at du skal få vurdert din semesteroppgave. I tillegg blir det forventet aktiv deltagelse fra studentenes side på seminarene, i form av aktiviteter som f.eks. presentasjoner og diskusjoner. Deltagelse på seminarundervisningen er obligatorisk.

Avsluttende vurdering

I høstsemesteret gis eksamen som en semesteroppgave. For at semesteroppgaven din skal bli vurdert forutsetter vi at du har godkjent flervalgsprøve og frammøte til seminarundervisning.

Vurderingsuttrykk

Obligatoriske arbeidskrav vurderes til bestått/ikke bestått.

Emnet bruker gradert bokstavkarakterskala fra A til F, der A er beste karakter og F er stryk. Det er utarbeidet spesifikke karakterbeskrivelser for emnet for ved UIO, seminarvariant. Se link:

http://www.uio.no/studier/emner/hf/ifikk/EXPHIL03/karakterbeskrivelse_seminar.html

Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler framgår av til enhver tid gjeldende forskrift for eksamen – hjelpemidler til eksamen i master i rettsvitenskap – Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, med noen få unntak som fremkommer av vedlegg til denne studieplanen "Lovlig hjelpemidler til eksamen studieåret 2012-2013".

5. LITTERATUR

Obligatorisk litteratur

Forfatter	Tittel	Forlag	Ar	ISBN nr
	Exphil I: Filosofi- og vitenskapshistorie	Unipub	2011	ISBN 9788291670553
	Exphil II: Tekster i etikk,	Unipub	2011	ISBN 9788291670577

EXFAC100	Examen facultatum - rettsvitenskapelig variant	10 studiepoeng
Norsk	Arsstudium i jus (valgfag) 1. og 2. år - Bachelor i jus (valgfag) 2. år - Bachelor i jus og ledelse (valgfag)	VÅR

1. LÆRINGSUTBYTTE

Til examen facultatum møter studentene en et utvalg spørsmål gruppert i tre deler:

- Del A tar opp enkelte hovedspørsmål fra rettsfilosofien.
- Del B tar opp rettsteoretiske spørsmål aktualisert av nyere trekk ved rettsutviklingen.
- Del C tar opp et enkelte spørsmål vedrørende språk og argumentasjon som er særlig relevante for en rettsanvender.

Alle de tre deler inneholder vesentlige innslag av etikk. I del A kommer dette særlig til syne i tematikken knyttet til rett og praktisk fornuft. I del B kommer det særlig til syne i legitimitetsteorien. I del C kommer det etiske element bl.a. til uttrykk i drøftelsene av sannhet, samt i saklighetslæren.

Kunnskap fra examen facultatum hjelper studentene til å forstå retten og jusen i en filosofisk og rettsteoretisk sammenheng og til å bli en bedre rettsanvender ved å utvikle evnen til å formulere juridisk relevante argumenter på en selvstendig måte.

Følgende målsettinger står sentralt i faget:

- Gi forståelse av sentrale problemstillinger og begreper, og å utvikle evnen til å formulere dem
- Utvikle evne til å redegjøre for enkelte hovedmåter å argumentere på som har vist seg å gå igjen i rettsfilosofiens drøftelser av spørsmålene
- Oppøve evne til kritisk refleksjon over egne formuleringsmåter og argumenter
- Skape bevissthet om fagets internasjonale karakter, og dermed knytte bånd til rettsanvendere i andre rettssystemer

2. INNHOLD

Del A - Enkelte hovedspørsmål fra rettsfilosofien.

1. Rett og språk

Det kreves kjennskap til

- Grunnleggende utsagnstyper (definisjoner, karakteristikk, deskriptive utsagn, normative utsagn)

2. Rett og normativitet

Det kreves god forståelse av

Hovedformene for normativitet; Typer av normer

- Pliktnormer, kompetansenormer, kvalifikasjonsnormer
- Regler, retningslinjer, avveininger («juristiskjønn»)»

3. Noen grunnleggende prinsipper og verdier i det norske rettssystemet av i dag

Det kreves god forståelse av

- Begrepene 'likebehandling', 'rettferdighet', 'frihet' og 'rettssikkerhet'.

Det kreves kjennskap til

- Problemet «motstrid mellom og harmonisering av verdier og prinsipper»

Det kreves god forståelse av

To hovedforslag til løsning av slik motstrid

- Avveiningsmodell
- Rangordensmodell

4. Rett og praktisk fornuft

Deskriptivt om likheter, forskjeller og forbindelseslinjer mellom rett og moral

Det kreves god forståelse av

- De viktigste likheter, forskjeller og forbindelseslinjer mellom rett og moral.

Muligheten av å etablere kriterier til vurdering og kritikk av positivt foreliggende rettssystemer

Det kreves god forståelse av

- Problemstillingen

Det kreves kjennskap til

Følgende tre teoretiske posisjoner i forhold til problemstillingen

- Teorifamilie 1: Kantiansk rettsteori
- Teorifamilie 2: Utilitarismen
- Teorifamilie 3: Den skandinaviske rettsrealismen

Del B - Rettsteoretiske spørsmål aktualisert av nyere trekk ved rettsutviklingen

Det kreves god forståelse av følgende emner

1) Rettsteori – rett, samfunn og legitimitet

Det kreves kjennskap til

- Sentrale teorier om rettens funksjoner i det moderne samfunn, om forholdet mellom retten og sentrale institusjoner i samfunnet og i staten
- Grunnleggende trekk ved den moderne rettens legitimitet: - rettigheter, demokrati og rettsstat, og om dilemmaet mellom rettsstatens legitimitet og makt
- Rettens og rettsstatens plass i de moderne samfunn, herunder om rettigheter som grunnlag for frihet
- Statens monopol på bruk av legitim tvangsmakt og grunnlaget for viktige trekk ved statens kontroll og regulering av samfunnet

2) Retten i det moderne samfunn og rettslige pluralisme.

Det kreves kjennskap til

- Sentrale teorier om rettens plass i moderne velferds- og markedsstater med mange samfunnsmessige formål som skal realiseres, også ved hjelp av retten.
- Forholdet mellom rett og politikk, rett og etikk og rett og vitenskap
- Problemer knyttet til språkets mangetydighet og ulike verdier i et pluralistisk samfunn

3) Rett, internasjonalisering og globalisering.

Det kreves kjennskap til

- Nyere teorier om forholdet mellom staters suverenitet, rettens internasjonalisering og samfunnets globalisering

Del C - Enkelte spørsmål vedrørende språk og argumentasjon som er særlig relevante for en rettsanvender

Det kreves god forståelse av følgende emner:

- Språk og fortolkning
- Definisjonsteori

Det kreves kjennskap til følgende emner:

- Logikk
- Argumentasjonsteori

3. FORKUNNSKAPSKRAV

Det anbefales at studenten har gjennomført emnene privatrett I og exphil.

4. LÆRINGSAKTIVITETER

Undervisningen består av forelesninger og kurs, og må sees i sammenheng med egenstudier. Undervisningen går over hele semesteret.

5. VURDERING

Vurdering gjennom studietiden

Studentene oppfordres til å delta i forelesninger og kursundervisning.

Avsluttende vurdering

I vårsemesteret gis det en skriftlig individuell eksamen på 6 timer.

Vurderingsuttrykk

Skriftlig individuell eksamen vurderes etter graderte bokstavkarakterer. Karakterskalaen går fra A – F, der A – E er beståtte karakterer med A som beste karakter. F er ikke bestått. Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler framgår av til enhver tid gjeldende forskrift for eksamen – hjelpemidler til eksamen i master i rettsvitenskap – Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, med noen få unntak som fremkommer av vedlegg til denne studieplanen "Lovlig hjelpemidler til eksamen studieåret 2012-2013".

6. LITTERATUR

Obligatorisk litteratur

Forfatter	Tittel	Forlag	År	ISBN nr
Eng, Svein	Rettsfilosofi	Universitetsforlaget	2007	ISBN
	<u>Del A – Pensum</u> Introduksjon, s. 1–4 I Innledning, s. 7–25 II Rett og normativitet Pliktnormer og kompetansenormer, II 2–3, s. 72–91 Koblingsord, kvalifikasjonsnormer, u/gyldighetsnormer, II 4.1–4.4.4 (1), s. 104–24 Normteori og definisjonsteori, II 5.1–5.3.3, s. 128–38 Verdier, avveiningsnormer og retningslinjer, II 6–8, s. 157–74 II Noen grunnleggende prinsipper og verdier i det norske rettssystemet av idag III 1 Innledning, s. 181–85; 2.1–2.2 Likebehandling, rettferdighet, s. 186–96; 2.5.1–2.5.2 Frihet, s. 198–200; 2.6 Rettssikkerhet, s. 209–21; 2.7 Noen felles emner, s. 221–24; 3 Mot-stridsproblemer, s. 225–26. IV Rett og praktisk fornuft A Deskriptivt om likheter, forskjeller og forbindelseslinjer mellom positiv rett og moral, s. 231–46 B Hvilke muligheter har vi til å etablere kriterier til vurdering og kritikk av positivt foreliggende rettssystemer?			

	<p>1 Innledning, s. 249–60 2 Skandinavisk rettsrealisme, 2.1–2.4.2, s. 275–293; 2.6, s. 312–14 3 Utilitaristisk rettsfilosofi, s. 315–345 4 Kantiansk rettsfilosofi, 4.1.1, s. 346–47; 4.1.4, s. 355–56; 4.2–4.4.2 s. 356–364; 4.5 s. 372–77 5 Litt om forholdet mellom de tre posisjonene i faktisk forekommende argumentasjon, s. 437–42</p>			
Sand, Inger Johanne	<p><u>Del B - Pensum</u> <i>Rett, samfunn, tekster og legitimitet</i>, Hele kompendiet er anbefalt hovedlitteratur, med unntak av kap. VI.2, VII og VIII.</p>	Unipub	2012	ISBN
Koskeniemi, Martti	<p>“The Politics of International Law”, i European Journal of International Law, 1990, no. 1, s.1-31. Fotnotene til artikkelen inngår ikke i den anbefalte hovedlitteraturen. Artikkelen er tilgjengelig i UBs e-tidskrifter. Link: Du kan søke i E-tidsskrifter fra denne siden.</p>			
Høgberg, Alf Petter	<p><u>Del C – Pensum</u> I språkets bilde – Elementære logiske emner i juridisk kontekst.</p>	Universitetsforlaget	2012	ISBN

JUR101	Strafferett	15 studiepoeng
Norsk	Årsstudium i jus (valgfag) 1. år - Bachelor i jus (valgfag) 1. år - Bachelor i jus og ledelse (mulig overvalg)	HØST/VÅR

1. LÆRINGSUTBYTTE

Emnet består av fagene strafferett.

Studenter som tar bachelor i jus og ledelse kan velge emnet som mulig overvalg.

Hovedformålet med undervisning og eksamen i emnet er at studenten skal ha vurderingsevne og selvstendighet til

- å drøfte løsningene på praktiske, konkrete problemer i samsvar med fagtradisjonen
- å drøfte faktiske og mulige rettsregler i samsvar med de faglige tradisjonene for betenknings- og korte essays.

I tillegg til denne basiskompetansen, som også representerer ferdigheter, oppøves mer spesifikke muntlige og skriftlige ferdigheter.

Strafferett (15 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende sentrale regler i strafferett, men også kjennskap til rettergangsordningen, straffens formål, begrunnelse og virkninger. Det gis en grundig innføring i og god forståelse av ansvarslæren (betingelser for straffbarhet) og utvalgte deler av spesiell strafferett. Det gis kjennskap til hovedtrekkene i reaksjonslæren og fullbyrdelseslæren. Det gis også kjennskap til straffeansvar for foretak.

Det gis en oversikt over og kjennskap til reglene om behandling av sivile saker og straffesaker.

2. INNHOLD

Strafferett

Det kreves god forståelse av

- De sentrale deler av ansvarslæren
- Sentrale regler om legemskrenkelser, drap, tyveri og økonomisk kriminalitet

Det kreves kjennskap til

- Straffeansvar for foretak
- Deler av reaksjons- og fullbyrdelseslæren
- Sentrale straffeprosessuelle og sivilprosessuelle hovedprinsipper
- Domstolenes organisering og sammensetning

3. LÆRINGSAKTIVITETER

Undervisningen skjer i form av forelesninger, kursundervisning, gruppeoppgaver og løsning av oppgaver tilknyttet de ulike rettsområdene i studiet. Den enkelte student må selv ta ansvar for egen kompetanseutvikling i studietiden. Dette medfører bl.a. at selvstudier må utgjøre en vesentlig del av studiet både individuelt og i grupper. Det legges vekt på at studentene arbeider med både teoretiske og praktiske oppgaver gjennom hele studietiden.

4. VURDERING

Vurdering gjennom studietiden

Studenten oppfordres til å besvare to oppgavesett som hver tilsvarer ett eksamenssett. Tidspunktet for innlevering av oppgaven fastsettes av kursleder. Studentene skal arbeide i grupper med oppgavene og levere et felles produkt fra hver gruppe som vil bli vurdert og kommentert.

Avsluttende vurdering

I vårsemesteret gis det en skriftlig individuell eksamen på 6 timer.

Vurderingsuttrykk

Skriftlig individuell eksamen vurderes etter graderte bokstavkarakterer. Karakterskalaen går fra A – F, der A – E er beståtte karakterer med A som beste karakter. F er ikke bestått. Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler framgår av til enhver tid gjeldende forskrift for eksamen – hjelpemidler til eksamen i master i rettsvitenskap – Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, med noen få unntak som fremkommer av vedlegg til denne studieplanen "Lovlig hjelpemidler til eksamen studieåret 2012-2013".

5. LITTERATUR

Obligatorisk litteratur

Forfatter	Tittel	Forlag	År	ISBN nr
	Norges Lover, studentutgave	Fagbokforlaget	2011	ISBN 9788245011166
Mæland, Henry John (2004)	Innføring i alminnelig strafferett, 3. utg.	Bergen, Justian	2004	ISBN 8291641005
Andenæs, Johs. og Bratholm, Anders	Spesiell strafferett og formuesforbrytelsene	Universitetsforlaget	2008	ISBN 9788215009094
Lilleholt, Kåre (red.)	Knophs oversikt over norsk rett, 13. utg. Side 746 – 761, side 780 -787. (§§ 117,118 og 121).	Universitetsforlaget	2009	ISBN 9788215014067

JUR102	Privatrett II	30 studiepoeng
Norsk	Årsstudium jus 1. år - Bachelor i jus 1. år - Bachelor i jus og ledelse	VAR

1. LÆRINGSUTBYTTE

Emnet består av fagene erstatningsrett, fast eiendoms rettsforhold og familie- og arverett.

Hovedformålet med undervisning og eksamen i emnet er at studenten skal ha vurderingsevne og selvstendighet til

- å drøfte løsningene på praktiske, konkrete problemer i samsvar med fagtradisjonen
- å drøfte faktiske og mulige rettsregler i samsvar med de faglige tradisjonene for betenkninger og korte essays.

I tillegg til denne basiskompetansen, som også representerer ferdigheter, oppøves mer spesifikke muntlige og skriftlige ferdigheter.

Det er mange forbindelser og overlappinger mellom disse grunnleggende privatretslige fagene. Erstatningskrav er en generell mekanisme for rettshåndhevelse som ofte har betydning for utøvelsen av eiendomsretten og andre rettsposisjoner i fast eiendom, og slike rettsposisjoner er ofte utgangspunktet for videre disposisjoner i samlivs- og familieforhold. Dette er ett av mange eksempler på hvordan fagene kjeder seg inn i hverandre og utgjør en helhet som med fordel kan studeres under ett. Når det gjelder menneskerettighetenes betydning, er det et mål å forstå hvordan EMK artiklene 8 og 13 og TP 1 artikkel 1 kan få betydning for fastleggingen av norsk rett.

Erstatningsrett (9 sp)

Studentene skal ha kunnskap om og kunne anvende betingelsene for at skadevolder skal bli ansvarlig, dvs. spørsmålet om ansvarsgrunnlag, årsakssammenheng og tap. Et tap kan oppstå i form av personskade, tingsskade og formuesskade. Hovedvekten legges på personskade og formuesskade, hvor reglene om utmåling også er tatt med. Videre omhandles spørsmålet om skadelidtes betydning for erstatningsspørsmålet. Sammenhengen mellom erstatning og forsikring behandles også.

Hovedvekten i erstatningsretten legges på nasjonale regler. Disse reglene er i stor utstrekning utviklet av domstolene, men det finnes også adskillige lovregler. Faget inneholder imidlertid også internasjonale innslag om menneskerettigheter og EU-rett. Faget har derfor sammenheng med faget menneskerettigheter i privatrett I og faget EØS-rett. Faget har dessuten sammenheng med velferdsrett (erstatning for personskade).

Fast eiendoms rettsforhold (9 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende sentrale regler om eiendomsretten og andre rettigheter i fast eiendom, begrunnelser for disse rettsreglene og kriterier for vurdering av deres utforming etter gjeldende rett. Samlet skal faget gi innsikt i rettsreglene om eiendomsrett til, og rettigheter i, fast eiendom. Faget omfatter først og fremst rettsforholdene etter at en rettsposisjon er etablert, f. eks. forholdet sameierne i mellom og servitutthaverens rettigheter i forhold til grunneieren. Deler av læren om stiftelse og bortfall av rettigheter hører også med, ikke minst fordi det er stiftelsesgrunnlaget som gir svar på hva rettsforholdet er mellom flere som har sin rett knyttet til samme eiendom. I noen utstrekning må også prinsippene for beskyttelse mot konkurrerende rettserverv omtales.

Et karakteristisk trekk ved fast eiendoms rettsforhold er at utnyttelsen både faktisk som rettslig i er underlagt skranker av offentligrettslig karakter, gjennom påbud, forbud og søknadsordninger. En realistisk beskrivelse av eier og rettighetshaveres posisjon krever at deler av dette regelverk omtales. Det er et betydelig antall lover – av privatrettslig og offentligrettslig karakter – som gjelder for fast eiendom. Fortsatt er det imidlertid viktige spørsmål som ikke er lovregulert slik at rettspraksis og ulovfestede prinsipper er av vesentlig interesse. Faget er skåret til slik at det er gjort et utvalg av de mange spørsmål som knytter seg til fast eiendom. Bredden i stoffet fremgår, samtidig som det på felter som er viktige eller prinsipielt interessante, kreves større fordypelse.

Familie – og arverett (12 sp)

Familierett

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende sentrale regler i familieretten. Reglene om inngåelse og oppløsning av ekteskapet danner en naturlig ramme rundt faget. I familieretten behandles først og fremst det økonomiske rettsforholdet mellom parter som lever i ekteskap og i samboerforhold. Hovedlinjene i rettsforholdet mellom barn og foreldre hører også med i faget.

Under ekteskapet er det særlig ekteskapslovens regler om råderetten over eiendeler, om ansvar for gjeld og gavereglene som er sentrale. Reglene må sees i sammenheng med de formuerettslige reglene om eierforhold og internt gjeldsansvar. Det klarlegges hvem som eier eiendelene, hvem som er ansvarlig innad for gjelden, og hvorvidt de har inngått avtaler om slike formuerettslige spørsmål. Disse formuerettslige spørsmålene oppstår også mellom samboere, og har også stor betydning for det økonomiske oppgjøret etter endt samboerforhold.

Med til faget hører også reglene om avtaler mellom ektefeller, herunder adgangen til å avtale alternative formuesordninger til ekteskapslovens normalordning, samt lemping av avtaler.

Ved ekteskapets opphør står reglene om deling av felleseiet (skifteoppgjøret) sentralt. Her behandles både det verdimessige oppgjøret (forloddskrav, skjevdeling, gjeldsavleggelse og vederlagskrav) og fordelingen av eiendeler (naturalutleggsreglene). Oppgjøret for ektefeller som har særeie samt oppgjøret etter endt samboerhold hører også med til faget.

Familieretten har flere internasjonale aspekter. Menneskerettighetsspørsmål komme særlig inn ved rettsforholdet mellom barn og foreldre. På grunn av økende internasjonalt samkvem får våre internasjonalt privatrettslige regler stadig større betydning, og det blir også viktigere å kjenne til formuesordningene i andre land.

Arverett

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende sentrale regler om hva som skal skje med en persons formue og gjeld etter at vedkommende er død. De to rettslige grunnlagene for arv - lov (legalarverett) og testament - står sentralt i faget. Legalarveretten omfatter slektens arverett (arvetavlen) og ektefellers og samboeres arverett, herunder reglene om uskiftet bo. I reglene om testamentet står testasjonsfriheten og dens begrensninger sentralt - først og fremst ved reglene om livsarvingenes pliktdel. Testamentsretten, herunder gjensidige testamenter og arvepakter, omfatter videre hvordan testamenter skal opprettes, tolkes og tilbakekalles. Grensen mellom livs- og dødsdisposisjoner er en del av faget, idet de arverettslige regler bare gjelder for dødsdisposisjonene.

Til arveretten hører også den konkrete fordelingen av boets eiendeler, herunder det sammensatte skifte hvor avdøde var gift og hadde felleseie med sin ektefelle.

Arveretten har flere internasjonale aspekter. På grunn av stadig økende internasjonalt

samkvem får våre internasjonalt privatrettslige regler stadig større betydning, og det blir også viktigere å kjenne til hovedtrekkene i rettsstillingen i andre land.

2. INNHOLD

Erstatningsrett

Det kreves god forståelse av

- Betingelsene for ansvar, dvs ansvarsgrunnlag, årsakssammenheng og tap
- Bilansvaret som ordning med objektivt ansvar og tvungen forsikring
- Skadelidtes medvirkning, lempning, flere skadevoldere og regress
- Reglene om tapsutmåling, herunder forholdet mellom erstatning, forsikring og trygd
- Erstatningsrettens nasjonale kilder
- EMK og EØS rettslige kilder av betydning for erstatningsretten

Fast eiendoms rettsforhold

Det kreves god forståelse av

- Hva det innebærer å være eier i forhold til andre med privatrettslige interesser knyttet til eiendommen, utenforstående tredjemenn og offentligrettslige interesser.
- Registrering av eiendom og fast eiendom som rettighetsobjekt, herunder fast eiendoms inndeling og utstrekning. Hovedspørsmålene her er identifikasjon av eiendommer (gårds- og bruksnummer m.v) og opprettelse av nye enheter, samt spørsmål som vedrører eiendommers fysiske utstrekning, herunder grensespørsmål mot naboer.
- Naborett. Det sentrale tema er her nabolovens regler om de skranker hensynet til naboene setter for eierens utnyttelse av egen grunn.
- Servitutter. Det er viktig å være fortløig med variasjonen i disse rettsforhold og den nærmere regulering i servituttloven.
- Sameie, først og fremst slik dette forhold er regulert i sameieloven.
- Registrering av eiendomsrett og begrensede rettigheter i fast eiendom (grunntrekkene i reglene om rettsvirkningene av tinglysning).
- Hevd m.v., først og fremst slik dette er regulert i hevdsloven.
- Rettighetenes konstitusjonelle vern etter Grunnloven og semi-konstitusjonelle vern etter menneskerettsloven.

Det kreves kjennskap til

- Hovedtrekkene i den offentligrettslige regulering av fast eiendoms utnyttelse.
- Ulike former for total bruksrett, særlig tomtfeste.
- Allemannsrett.
- Allmenningsrett.

Familierett

Det kreves en god forståelse av

- Formuesforholdet under ekteskapet, herunder reglene om ektefellers råderett, gjeldsansvar og gaver.
- Reglene om ektefellers eierforhold – stiftelse av sameie
- Avtaler mellom ektefeller, herunder adgangen til å avtale alternative formuesordninger til ekteskapslovens normalordning, samt lemping av avtaler.
- Oppgjørsreglene ved ekteskapets opphør, både når partene har felleseie og ved særeie
- Formuesforholdet mellom samboere, og det økonomiske oppgjøret ved samboerforholdets opphør.
- Hovedreglene om foreldreansvar, daglig omsorg og samværsrett.

Det kreves kjennskap til

- Hovedtrekkene i reglene om ekteskapets inngåelse og oppløsning og reglene om ektefellers underholdsplikt.
- Hovedlinjer i lovvalgsreglene (internasjonal privatrett).

Arverett

Det kreves god forståelse av

- Arv etter loven
- Livsarvingers pliktdel
- Reglene om testamenter opprettelse, tolking, tilbakekall og bortfall
- Uskifte for ektefeller og samboere
- Grensen mellom livs- og dødsdisposisjoner

Det kreves kjennskap til

- Sammensatt skifte
- Hovedtrekkene i bobehandlingen
- Fordelingen av boets eiendeler
- Hovedlinjer i lovvalsreglene (internasjonal privatrett).

3. LÆRINGSAKTIVITETER

Undervisningen skjer i form av forelesninger, kursundervising, gruppeoppgaver og løsning av oppgaver tilknyttet de ulike rettsområdene i studiet. Den enkelte student må selv ta ansvar for egen kompetanseutvikling i studietiden. Dette medfører bl.a. at selvstudier må utgjøre en vesentlig del av studiet både individuelt og i grupper. Det legges vekt på at studentene arbeider med både teoretiske og praktiske oppgaver gjennom hele studietiden.

4. FORKUNNSKAPSKRAV

Det anbefales at studenten har gjennomført emnet privatrett I.

5. VURDERING

Vurdering gjennom studietiden

Studentene oppfordres til å besvare to oppgavesett som hver tilsvarer ett eksamenssett. Tidspunktet for innlevering av oppgaven fastsettes av kursleder. Studentene skal arbeide i grupper med oppgavene og levere et felles produkt fra hver gruppe som vil bli vurdert og kommentert.

Avsluttende vurdering

I vårsemesteret gis det en skriftlig individuell eksamen på 6 timer.

Vurderingsuttrykk

Skriftlig individuell eksamen vurderes etter graderte bokstavkarakterer. Karakterskalaen går fra A – F, der A – E er beståtte karakterer med A som beste karakter. F er ikke bestått. Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler framgår av til enhver tid gjeldende forskrift for eksamen – hjelpemidler til eksamen i master i rettsvitenskap – Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, med noen få unntak som fremkommer av vedlegg til denne studieplanen "Lovlig hjelpemidler til eksamen studieåret 2012-2013".

6. LITTERATUR

Obligatorisk litteratur

Forfatter	Tittel	Forlag	År	ISBN nr
	Norges Lover, studentutgave	Fagbokforlaget	2011	ISBN 9788245012552
Lødrup og Kjelland	Lærebok i erstatningsrett, 6.utg, med unntak av Kap 7, III, IV nr. 3- 6, V, VI, VII nr. 4-11, VIII, IX og X Kompressavsnitt og fotnoter.	Oslo, Gyldendal Norsk Forlag AS	2009	ISBN 9788205393486
Falkanger, Thor	Fast eiendoms rettsforhold, 4 utg.	Oslo, Universitetsforlaget,	2011	9788215018614
Lødrup, Peter Sverdrup, Tone	Familieretten 7.utg. Følgende avsnitt vil, sammen med utdraget fra Parkinsons bok, dekke læringskravene: § 1 I-VI, § 2 III, § 3, § 5 I-IV og VII, § 6 I, V, VI og X, § 7 I-II, § 8 I-II, §§ 9-19, § 20 I-IV, § 21, § 22, § 23 I, § 24, §§ 27-28, § 29 I- III, §§ 31- § 32. 2.	Oslo, eget forlag	2011	9788291724140
Parkinson, Patrick	Family Law and the Indissolubility of Parenthood, Part Six: The Future of Family Law (s. 269- 279).	Cambridge University Press	2011	
Lødrup, Peter	Arverett 5. utg. Petitavsnitt faller i sin helhet utenfor læringskravene. På en del felt går boken lenger enn det som kreves - i praksis vil følgende avsnitt dekke læringskravene: § 1, §§ 3-§ 9 III nr. 2, § 10 V, § 11 I-III, §§ 12- 15 V, §§ 16-17, § 18 I, § 19, § 20 I, §§ 21-23, § 24 I-III og VI, § 25 I-III, § 27 I-V, § 30 I-III, § 31 I-II, § 32 I-VI, § 33, § 34 I-II.	Gyldendal Akademisk	2008	ISBN 9788205383876

JUR200	Statsforfatningsrett og internasjonal rett	22,5 studiepoeng
Norsk	2. år - Bachelor i jus (samtlige fag) 2. år - Bachelor i jus og ledelse (valgfag EØS-rett) 3. år - Bachelor i jus og ledelse (statsforfatningsrett)	HØST

1. LÆRINGSUTBYTTE

Emnet inneholder fagene statsforfatningsrett, folkerett og EØS-rett.

Studenter som tar bachelor i jus og ledelse skal kun ha fagene statsforfatningsrett og EØS-rett.

Hovedformålet med undervisning og eksamen i emnet er at studenten skal ha vurderingsevne og selvstendighet til

- å drøfte løsningene på skisserte praktiske, konkrete problemer i samsvar med fagtradisjonen
- å drøfte faktiske og mulige rettsregler i samsvar med de faglige tradisjonene for betenkninger og korte essays

I tillegg til denne basiskompetansen oppøves mer spesifikke muntlige og skriftlige ferdigheter.

Det er flere forbindelser mellom fagene i emnet. Statsforfatningsretten behandler de grunnleggende rettsreglene og prinsippene om stats- og rettssystemet internt i Norge og om dets forhold til det internasjonale samfunnet, statsmaktenes forhold til hverandre og det konstitusjonelle rettighetsvernet. Folkeretten handler primært om rettsforholdet mellom stater og om rettsforholdet til internasjonale organisasjoner.

Statsforfatningsretten og EØS-retten belyser hverandre på flere måter. Blant annet belyser grunnlovens regler om overnasjonalt samarbeid (§§ 1, 26, 93 og 112) grensen mellom folkerettslige avtaler, som EØS-avtalen, og overnasjonale rettsdannelser, som reiser større konstitusjonelle problemer. Et annet eksempel er trinnhøydeprinsippet, som står sentralt i den konstitusjonelle retten, og som kan kontrasteres mot de spesielle rangordninger som EØS-loven § 2 og menneskerettighetsloven § 3 innfører. Forbindelsen mellom folkerett og EØS-rett blir spesielt tett. EU-retten kan gjøres til folkerettslige forpliktelser for Norge gjennom vedtak i EØS-organene. EØS-retten er gjort til intern rett gjennom lovgivning.

De tre fagene har til felles at de bringer et internasjonalt, derunder komparativt perspektiv inn i rettsstudiet.

Statsforfatningsrett (10 sp)

Studenten skal ha kunnskaper om og kunne anvende grunnleggende rettsregler om staten og dens virksomhet – innenfor statsapparatet, overfor private aktører og i forhold til utenverdenen. De viktigste spørsmål faget reiser, er felles for alle moderne stater. Men svarene varierer. For å forstå nasjonale særtrekk må konstitusjonen studeres i lys av noen grunnleggende ideologiske krav til statens styre og av andre lands konstitusjoner.

Reglene om hvordan rettsregler blir til og endres, konstituerer både staten og dens rettssystem (den konstituerende makt). Kjernen av disse reglene utgjør den formelle konstitusjonen. Også rettskildelæren må hente sitt utgangspunkt her. Reglene om de høyeste statsorganene og deres virksomhet (de konstituerte makter) gir grunnlag for å forstå hvordan hensyn til demokrati, rettsstat, effektivitet, ansvar m.v. kommer til uttrykk i

konstitusjonen. De viser hvordan politisk vilje kan omsettes i rettslig bindende form. Reglene om menneskerettigheter har dype historiske røtter og setter også innholdsmessige grenser for flertallets styringsrett.

Når konstitusjonen er positiv rett og kan håndheves med rettslige midler, settes spørsmålet om den politiske handlefrihetens grenser på spissen. Dermed belyser faget en viktig del av forholdet mellom "jus" og "politikk" og grenser opp mot flere andre fag bl.a rettsfilosofi, rettskildelære, forvaltningsrett, folkerett og internasjonale menneskerettigheter.

Folkerett (5 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende sentrale regler om rettsforholdet mellom statene, i motsetning til den interne retten i hver enkelt stat. De fleste folkerettsregler bygger på traktater mellom statene. Felles for traktatene er at de er avtaler og dermed krever samtykke. Den folkerettslige sedvaneretten bygger ikke på uttrykkelig samtykke, men på statenes praksis. I tillegg kan folkerettslige regler bygge på generelle rettsprinsipper.

De viktigste subjektene i folkeretten er statene. Folkeretten har regler om hva som skal anses som en stat, om oppløsning og dannelse av nye stater, om statsterritoriet og statsborgerne, om statenes rettigheter og plikter innbyrdes og i forhold til andre folkerettssubjekter, inkludert forbudet mot bruk av makt, regler om myndighetsutøvelse (jurisdiksjon), beskyttelse av menneskerettighetene, internasjonal handel og vern av miljøet.

Internasjonale organisasjoner har viktige oppgaver i å utvikle folkeretten og overvåke at den blir overholdt. FN er den viktigste organisasjonen, men det finnes organisasjoner for de fleste saksområder, både på globalt og regionalt nivå. EØS- og EFTA-organene er viktige for Norge. Det er også opprettet traktatorganer som er tildelt rettslige oppgaver. Den økte myndigheten til internasjonale organisasjoner og organer reiser spørsmål om demokratisk kontroll og konstitusjonelle garantier for deres virksomhet. Individene har krav på respekt for de internasjonale menneskerettighetene, og kan også bli holdt ansvarlige for internasjonale forbrytelser.

Den internasjonale domstolen i Haag er de siste årene supplert med stadig flere internasjonale domstoler, slik som Havrettsdomstolen og tvisteløsningsorganene i WTO. EFTA- og EU-domstolen og Den europeiske menneskerettighetsdomstolen er av stor betydning for Norge. Kontrollen med etterlevelsen av folkeretten skjer dels gjennom reaksjoner på brudd fra enkeltstater og dels gjennom internasjonale institusjoner. Det finnes også regler om ansvar ved folkerettsbrudd.

Faget folkerett henger nøye sammen med fagene internasjonale menneskerettigheter og med EU/EØS-rett. Folkeretten får stadig større betydning for nasjonal rett, dels gjennom å sette krav til rettsreglenes innhold og dels ved at folkeretten blir ansett som en del av nasjonal rett gjennom lovgivning og rettspraksis.

EØS-rett (7,5 sp)

Studenten skal ha kjennskap til hovedtrekk av EU- og EØS-retten, ha oversikt over rettskildene og EØS- institusjonene sett på bakgrunn av EUs institusjonelle oppbygging. Videre behandles vedtaksprosessen i EØS og EØS-avtalens virkning i norsk rett, sett på bakgrunn av de tilsvarende spørsmål i EU-retten.

Prinsipielle spørsmål vedrørende gjennomføringen av EØS-avtalen behandles i større dybde. Dette gjelder bl.a. de krav EØS-avtalen stiller til nasjonal gjennomføring, hvordan gjennomføringen faktisk har skjedd i Norge og hvilken status gjennomførte og ikke-gjennomførte EØS-regler har i norsk rett. Her behandles bl.a. spørsmålene om forrang og direkte virkning. Emnet knytter dermed an til problemstillinger som også behandles innenfor rammene av fagene menneskerettigheter, folkerett og statsrett.

Studenten skal ha kunnskap om markedsreglene (varer, tjenester, personer og kapital), men skal kunne anvende reglene om fritt varebytte: forbudet mot toll, diskriminerende interne avgifter og - først og fremst - forbudet mot alle tiltak med tilsvarende virkning som kvantitative importrestriksjoner. Det siste forbudet spiller i praksis en stor rolle som begrensende ramme for lovgivers mulighet til å regulere produksjon og omsetning av varer, samtidig som det er godt egnet til å illustrere strukturen i den analyse som foretas ved vurderinger i forhold til de øvrige frihetene. Så vel forbudet mot importrestriksjoner som den generelle oversikten over markedsreglene knytter an til de EØS-rettslige elementene i forvaltningsretten.

Det avholdes obligatorisk dagskurs i bruk av databaser for folkerettslige og EØS-rettslige kilder. Nevnte kurs er obligatorisk og må være gjennomført og bestått for å få gå opp til eksamen.

2. INNHOLD

Statsforfatningsrett

Det kreves god forståelse av

- Begrepet 'konstitusjon'
- Konstitusjonen betydning som politisk dokument og som positiv rett.
- Håndhevelse av konstitusjonelle regler (domstolskontroll m.v.).
- Konstitusjonen som rettskildelærens grunnlag.
- De konstitusjonelle hovedreglenes forhold til noen ideologiske grunnkrav til statens styre (demokrati, maktfordeling, menneskerettigheter).
- De norske konstitusjonelle hovedreglene i et komparativt perspektiv.
- Rettskildene i statsforfatningsretten.
- Grunnlovstolkning og reglene om forfatningsendring.
- Konstitusjonens grenser (konstitusjonell nødrett, kupp, revolusjon)
- Hovedreglene om de høyeste statsorganenes organisering, saksbehandling og kompetanse.
- Konstitusjonen som grunnlag for internasjonalt samarbeid
- Hovedreglene om kontroll og ansvar.
- Hovedtyper av rettighetsbestemmelser.
- Grunnlovens hovedbestemmelser om vern av individer og minoriteter.
- Forholdet mellom grunnlovsværn og vern etter konvensjoner som er gjort til en del av norsk rett.
- Forholdet mellom de grunnlovsbestemte rettigheter som er gjort til pensum og vernet etter Den europeiske menneskerettskonvensjon.

Det kreves kjennskap til

- De norske konstitusjonelle hovedreglene i et historisk perspektiv.
- Den historiske og ideologiske bakgrunn for læren om menneskerettigheter.

Folkerett

Det kreves god forståelse av

- Folkerettens karakter, med særlig vekt på likheter og forskjeller mellom nasjonal rett og folkeretten
- Folkerettens kilder og metode, herunder
 - Traktater
 - Forhandling, inngåelse, gyldighet og endring
 - Tolkning, herunder ulike typer traktater og tolkningstradisjoner innenfor ulike rettsområder, slik som internasjonale menneskerettigheter
 - Konflikt mellom og harmonisering av traktater
 - Traktatbrudd
 - Folkerettslig sedvanerett

- Generelle rettsprinsipper
 - Folkerettens subjekter
 - Stater, med særlig vekt på opprettelse og oppløsning av stater, statsterritoriet og havområdene, statsborgerne, suverenitet, forbudet mot bruk av makt, myndighetsutøvelse (jurisdiksjon) og immunitet.
 - Internasjonale (mellomstatlige) organisasjoner, med særlig vekt på FN - herunder om hva som skal anses som en internasjonal organisasjon, organenes struktur og kompetanse og om demokratisk og konstitusjonell kontroll
 - Individenes stilling i folkeretten.
 - Internasjonale domstolars domsmyndighet og prosedyre, særlig Den internasjonale domstol (ICJ)
 - Staters ansvar ved brudd på folkeretten
- Det kreves kjennskap til
- Reglene om etablering og opphør av stater
 - Verdens handelsorganisasjon (WTO), Europarådet, NATO og de folkerettslige sidene ved EU, EFTA og EØS-organene
 - Krigens folkerett

EØS-rett

Det kreves god forståelse av

- Kravene til gjennomføring av EØS-regler i norsk rett
- EØS-reglenes betydning i norsk rett
- Reglene i EØS-avtalens hoveddel om fritt varebytte, med unntak av reglene om statlige handelsmonopoler

Det kreves kjennskap til

- Hovedtrekkene ved EU-retten og EØS-retten
- Institusjoner og beslutningsprosess i EØS
- Generelle hovedtrekk ved forbudene mot hindringer for bevegelse av varer, personer, tjenester og kapital over landegrensene, og modifikasjonene i disse forbudene.

Det avholdes obligatorisk dagskurs i bruk av databaser for folkerettslige og EØS-rettslige kilder.

3. LÆRINGSAKTIVITETER

Undervisningen skjer i form av forelesninger, kursundervising, gruppeoppgaver og løsning av oppgaver tilknyttet de ulike rettsområdene i studiet. Den enkelte student må selv ta ansvar for egen kompetanseutvikling i studietiden. Dette medfører bl.a. at selvstudier må utgjøre en vesentlig del av studiet både individuelt og i grupper. Det legges vekt på at studentene arbeider med både teoretiske og praktiske oppgaver gjennom hele studietiden.

4. FORKUNNSKAPSKRAV

Det anbefales at studentene har gjennomført 1.år bachelor i jus eller 1. år bachelor i jus og ledelse eller tilsvarende.

5. VURDERING

Vurdering gjennom studietiden

Det avholdes obligatorisk dagskurs i bruk av databaser for folkerettslige og EØS-rettslige kilder. Nevnte kurs er obligatorisk og må være gjennomført og bestått for å få gå opp til eksamen.

Studentene oppfordres til å besvare to oppgavesett som hver tilsvarer ett eksamenssett. Tidspunktet for innlevering av oppgaven fastsettes av kursleder. Studentene skal arbeide i grupper med oppgavene og levere et felles produkt fra hver gruppe som vil bli vurdert og kommentert.

Avsluttende vurdering

I høstsemesteret gis det for bachelor i jus en skriftlig individuell eksamen på 6 timer som dekker samtlige emner. For 2.år bachelor i jus og ledelse gis en skriftlig individuell eksamen på 3 timer som dekker EØS-rett (valgfag). For 3.år bachelor i jus og ledelse gis en skriftlig individuell eksamen på 3 timer som dekker statsforfatningsrett.

Vurderingsuttrykk

Obligatoriske arbeidskrav vurderes til bestått/ikke bestått.

Skriftlig individuell eksamen vurderes etter graderte bokstavkarakterer. Karakterskalaen går fra A – F, der A – E er beståtte karakterer med A som beste karakter. F er ikke bestått. Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler framgår av til enhver tid gjeldende forskrift for eksamen – hjelpemidler til eksamen i master i rettsvitenskap – Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, med noen få unntak som fremkommer av vedlegg til denne studieplanen "Lovlig hjelpemidler til eksamen studieåret 2012-2013".

6. LITTERATUR

Obligatorisk litteratur

Forfatter	Tittel	Forlag	År	ISBN nr
	Norges Lover, studentutgave	Fagbokforlaget	2011	ISBN 9788245012552
Smith, Eivind	Konstitusjonelt demokrati Kap. I pkt. 10.4 og kap. II pkt. 2 er ikke pensum. Petitavsnitt, fotnoter og tabeller går ut over kunnskapskravene, og detaljene i det komparative materialet tjener kun til å belyse hovedpoenger i fremstillingen av norsk statsforfatningsrett.	Fagbokforlaget	2009	ISBN 9788245008920
Høstmælingen, Njål	Internasjonale menneskerettigheter kap. 8.2, 8.6.1-8, 8.6.19, 8.11, 8.12, 9.1-4 og 10.1 (hele tiden for så vidt fremstillingen gjelder bestemmelser i EMK)	Universitetsforlaget	2003	ISBN 9788215003849
Ruud, Morten og Ulfstein,	Innføring i folkerett, 3. utg. Følgende avsnitt i fjerde	Universitetsforlaget	2011	ISBN 9788215018409

Geir	utgave er ikke del av hovedlitteraturen: Kap. 2 Kap. 3 Kap. 7, pkt. 5.3 Kap. 12, pkt. 3.1., 3.5. og 3.7. Kap. 13 Kap. 15 Kap. 16 Kap. 17, med unntak av pkt. 3"			
Sejersted, Fredrik m.fl	EØS-rett, 3.utg. Følgende deler av boken dekker læringskravene: Kapittel 1 og 2. Kapittel 3 med unntak av avsnittene 3.3.2 og 3.5.7., som går ut over læringskravene Kapittel 4 med unntak av avsnittene 4.5 til og med 4.7., som går ut over læringskravene Kapittel 6 med unntak av avsnittene 6.5.5, 6.5.6, og 6.6., som går ut over læringskravene Kapittel 7 med unntak av avsnittene 7.2.1 til og med 7.2.3., som går ut over læringskravene Kapittel 8 og 9. Kapittel 14, 15 og 16. Kapittel 17 med unntak av avsnitt 17.4., som går ut over læringskravene.	Universitetsforlaget	2011	ISBN 9788215017730

I tillegg kommer aktuelle Doms-, material- og oppgavesamlinger i statsforfatningsrett, folkerett og EØS-rett.

JUR201	Forvaltningsrett	30 studiepoeng
Norsk	2. år - Bachelor i jus (samtlige fag) 3. år - Bachelor i jus og ledelse (alminnelig forvaltningsrett 7,5 sp)	VAR

1. LÆRINGSUTBYTTE

Emnet består av fagene alminnelig forvaltningsrett, velferdsrett og miljørett.

Studenter som tar bachelor i jus og ledelse skal kun ha faget alminnelig forvaltningsrett med hovedvekt på sentrale saksbehandlingsregler i forvaltingsloven og offentleglova (7,5 sp).

Hovedformålet med undervisning og eksamen i emnet er at studenten skal ha vurderingsevne og selvstendighet til

- å drøfte løsningene på praktiske, konkrete problemer i samsvar med fagtradisjonen
- å drøfte faktiske og mulige rettsregler i samsvar med de faglige tradisjonene for betenkninger og korte essays.

I tillegg til denne basiskompetansen, som også representerer ferdigheter, oppøves mer spesifikke muntlige og skriftlige ferdigheter.

Det er flere forbindelser mellom fagene i emnet. I alminnelig forvaltningsrett behandles reglene som er felles for forvaltningsorganer og felles for virksomhet som forvaltningen driver. Disse reglene om krav til kompetanse, saksbehandlingskrav, domstolskontroll og mer til gjelder også i miljørett og i velferdsrett, med mindre det er etablert særregler i disse fagene. I velferdsretten og i miljøretten beskrives det materielle innholdet til velferdsrettslige ordninger og miljørettslige virkemidler. Dette stoffet – som opptar mesteparten av oppmerksomheten i velferdsretten og i miljøretten – står på egne ben, og har ikke motstykke i den alminnelige forvaltningsretten. Andre sider av velferdsretten og særlig miljøretten har tettere forbindelser til alminnelig forvaltningsrett. Enkelte alminnelige forvaltningsrettslige temaer blir forfulgt i velferdsretten og spesielt i miljøretten. Velferdsretten og miljøretten inneholder videre regler for blant annet saksbehandling og domstolskontroll som avviker fra de alminnelige forvaltningsretts reglene, og som er egnet til å sette de alminnelige reglene i relieff.

I sin tur har emnet forvaltningsrett flere forbindelser til emnet statsforfatningsrett og internasjonal rett. Kjennskap til og forståelse for reglene som behandles i faget statsforfatningsrett, utgjør på mange måter grunnlaget for rettsreglene i alminnelig forvaltningsrett, miljørett og velferdsrett, og dermed forutsetningen for å få satt disse enkeltfagene inn i den rette faglige konteksten. Forvaltningsretten må også ses i sammenheng med folkeretten, inkludert internasjonale menneskerettigheter og EØS-rett, som setter viktige rammer for innholdet i alminnelig forvaltningsrett, men først og fremst for miljørett og for velferdsrett.

Alminnelig forvaltningsrett (bachelor i jus 15 sp og bachelor i jus og ledelse 7,5 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende sentrale regler om den offentlige forvaltning og dens forhold til borgerne. Faget viser hvordan problemstillinger av generell karakter trer frem på tvers av de tallrike rettsreglene i den spesielle forvaltningsrett og hvordan alminnelig rettskildelære preger arbeidet med dette stoffet – gjennom lovtolkning og på annen måte.

På grunnlag av de konstitusjonelle reglene behandles de sentrale reglene om organisasjon og oppgaver, saksbehandling og materiell kompetanse i den offentlige forvaltning. Reglene om forvaltningsvedtak behandles særlig inngående. Også EØS-retten og internasjonale menneskerettigheter trekkes inn (som del av norsk rett) der de etter sitt eget innhold hører hjemme i den alminnelige forvaltningsrett.

Studenten skal tilegne seg forståelse av forvaltningsrettens begreper, perspektiver og struktur, og evne til å identifisere problemer og til å bruke reglene i praksis. Det skal også gi forståelse av rettslige og rettspolitiske spørsmål som ligger i skjæringspunktet mellom behovet for rettssikkerhet, demokrati og offentlig styring.

Faget skal videre gi en del av grunnlaget for studiet av miljørett og velferdsrett, og en del av eksemplene som skal belyse de alminnelige problemstillinger er hentet derfra. Det skal også gi et grunnlag for å forholde seg til forvaltningsrettslige spørsmål som studentene møter senere i studiet og i praksis, og for å forstå samspillet mellom privat og offentlig rett i forholdet mellom forvaltning og borger.

Studenten skal ha obligatorisk deltagelse i et dagskurs og en individuell innleveringsoppgave i praktisk forvaltningsrett basert på forvaltningslovens saksbehandlingsregler.

Velferdsrett (8 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende rettsreglene om grunnleggende rettigheter av velferdsrettslig karakter, så som rett til utdanning, arbeid, helsetjenester, sosiale tjenester og trygdeytelser ved sykdom, arbeidsløshet uførhet, alder over 62 år, dødsfall, aleneomsorg for barn m.v. Faget behandler også regler om tvangstiltak på helse- og sosialrettens område som kan gjennomføres av hensyn til vedkommende selv eller av hensyn til samfunnet, særlig etter lov om barnevern og lov om psykisk helsevern.

Faget er basert på norske rettskilder samt på internasjonale konvensjoner om menneskerettigheter. Rettskildene må forstås på grunnlag av kunnskap om velferdsstatens og velferdsrettens framvekst og verdigrunnlag.

På mange områder er det lovfestet individuelle rettigheter til ytelser. Disse rettighetene motsvares av plikter for kommunene eller staten. På andre områder står forvaltningen friere til å tildele ytelser etter eget skjønn, og i deler av velferdsretten vil hensyn av økonomisk eller praktisk art kunne være avgjørende for om ytelser skal gis. På denne bakgrunn skal faget gi nærmere forståelse av rettighetsbegrepet og av viktige rettssikkerhetsgarantier.

Miljørett (7 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende de spesielle rettsspørsmålene og utfordringene til retten som langsiktig forvaltning av naturmiljøet reiser i nasjonal og internasjonal rett. Hovedvekten legges på miljøforvaltning gjennom offentlig regulering og de rettslige rammene for avveining mellom eierrådighet og andre rettigheter på den ene siden og miljøhensyn og – interesser på den andre. Faget redegjør for ulike typer virkemidler og tar også opp etiske perspektiver i miljøforvaltningen. Det behandler prinsippet om bærekraftig utvikling og andre miljørettslige prinsipper og miljøets grunnlovsværn. Faget illustrerer spørsmål knyttet til hjemmelskrav, saksbehandling og skjønnsutøvelse som tas opp i Alminnelig forvaltningsrett. Det bidrar samtidig til å utvide perspektivet i forvaltningsretten ved å legge vekt på allmenne hensyn og tredjepartsinteresser. Det redegjør for hovedtrekk i internasjonal miljørett, herunder EØS-retten, og viser gjennom eksempler hvordan den påvirker norsk miljørett og miljøpolitikk. Temaene illustreres gjennom behandling av fire viktige felt innenfor miljøretten: arealplanlegging, forvaltning av naturmangfold, kontroll med utslipp av forurensning, herunder klimagasser, og vassdragsforvaltning med særlig vekt på miljøhensynet. For hvert emne drøftes de virkemidlene som benyttes, og de rammene som gjelder for myndighetenes skjønnsutøvelse, herunder internasjonale rammer.

2. INNHOLD

Alminnelig forvaltningsrett

Det kreves god forståelse av

- Forholdet mellom alminnelig og spesiell forvaltningsrett
- Sentrale hensyn ved vurdering av forvaltningens oppbygning og virksomhet (særlig rettssikkerhet, styring og effektivitet).
- Reglene om delegasjon og intern styring i forvaltningen.
- Reglene om offentlighet.
- Forvaltningslovens sentrale regler, særlig om anvendelsesområde, utredningsplikt, habilitet, varsling, partsoffentlighet, vedtak, underretning, begrunnelse og klage.
- Reglene om omgjøring av forvaltningsvedtak.
- Kravet til rettslig grunnlag for avgjørelser (kompetanse) og faktiske handlinger (tillatelse), derunder legalitetsprinsippet.
- Reglene om vilkår for begunstigende forvaltningsavgjørelser.
- Hjemmelstolkning og grensene for forvaltningens materielle kompetanse, herunder skillet mellom kompetanse og frihet til (ikke) å bruke den, og kravet til korrekte fakta.
- Reglene om ugyldighet.
- Domstolens kompetanse til å prøve forvaltningens konkrete lovanvendelse (subsumsjonen) og deres tilbakeholdenhet med å bruke kompetansen.

Det kreves kjennskap til

- Forvaltningens oppbygning og oppgaver.
- Tjenestemennenes lojalitetsplikt og yringsfrihet.
- Forvaltningens virkemidler (forbud, påbud, tillatelser, vilkår, økonomiske ytelser, tjenester m.v.).
- Reglene om forvaltningens bruk av løfter og avtaler.
- Reglene om erstatning for ugyldige forvaltningsvedtak.
- Systemet for tilsyn og kontroll med forvaltningen, derunder statskontroll med kommunene, Sivilombudsmannens kontroll og hvordan forvaltningsrettslige spørsmål kommer opp for og skal behandles av domstolene

Obligatorisk deltagelse i dagskurs i praktisk forvaltningsrett basert på forvaltningslovens saksbehandlingsregler. I forbindelse med dagskurset deles det ut en praktisk oppgave relatert til forvaltningslovens saksbehandlingsregler som studentene skal jobber med i gruppe under kurset med veiledning fra kurslærer. Studentene skal deretter levere en individuell besvarelse på oppgaven til bestått innen en gitt frist bestemt av kursleder.

Velferdsrett

Det kreves god forståelse av

- Rettighetsbegrepet i velferdsretten
- Rettssikkerhetsgarantiene i velferdsretten
- Rettskildesituasjonen i velferdsretten
- Menneskerettighetsperspektiv på velferdsretten
- Velferdsstaten og Grunnloven

Det kreves god forståelse av

- Reglene om rett til helsetjenester
- Reglene om rett til sosiale tjenester
- Reglene om rett til trygdeytelser til livsopphold ved sykdom, arbeidsavklaring, uførhet, alder over 62 år, fødsler og adopsjon samt aleneomsorg for barn
- Reglene om økonomisk stønad og kvalifikasjonsstønad etter lov om sosiale tjenester i NAV
- Reglene om tvang overfor barn og foreldre og mennesker med psykiske lidelser

Det kreves kjennskap til

- Reglene om rett til arbeid og utdanning
- Trygdeytelser ved arbeidsløshet
- Trygdeytelser ved tap av forsørger
- Velferdsordningenes framvekst og viktige synspunkter i velferdspolitikken

Miljørett

Det kreves god forståelse av

- De særlige rettsspørsmål som knytter seg til forvaltningen av naturmiljøet og til varetakelsen av allmenne miljøhensyn og -interesser, herunder også etiske spørsmål
- Miljøets grunnlovsværn og innholdet i prinsippet bærekraftig utvikling og føre-var-prinsippet og deres plass i norsk rett
- Prinsippene for og de viktigste reglene om saksbehandlingen i miljøsaker med hovedvekt på reglene om konsekvensutredning og retten til miljøinformasjon
- Rettslige virkemidler og rammer for styring av arealbruk gjennom plan- og bygningsloven (arealplanlegging) og forvaltning av naturmangfold gjennom områdevern etter naturmangfoldloven
- Rettslige virkemidler og rammer for kontroll med utslipp av forurensning, herunder klimagasser
- Hovedtrekk i internasjonal miljørett, herunder miljøretten i EØS, og dens betydning for norsk miljørett generelt og på de nevnte områdene.

Det kreves kjennskap til:

- Hovedtrekkene ved rettslige virkemidler og rammer for forvaltning av vassdrag med særlig vekt på miljøhensynet
- Hovedtrekkene i reglene om artsvern etter naturmangfoldloven.

3. LÆRINGSAKTIVITETER

Undervisningen skjer i form av forelesninger, kursundervising, gruppeoppgaver og løsning av oppgaver tilknyttet de ulike rettsområdene i studiet. Den enkelte student må selv ta ansvar for egen kompetanseutvikling i studietiden. Dette medfører bl.a. at selvstudier må utgjøre en vesentlig del av studiet både individuelt og i grupper. Det legges vekt på at studentene arbeider med både teoretiske og praktiske oppgaver gjennom hele studietiden.

4. FORKUNNSKAPSKRAV

Det anbefales at studentene har gjennomført 1.år bachelor i jus eller 2.år bachelor i jus og ledelse eller tilsvarende.

5. VURDERING

Vurdering gjennom studietiden

Obligatorisk deltagelse i dagskurs i praktisk forvaltningsrett basert på forvaltningslovens saksbehandlingsregler. I forbindelse med dagskurset deles det ut en praktisk oppgave relatert til forvaltningslovens saksbehandlingsregler som studentene jobber med i gruppe under kurset med veiledning fra kurslærer. Studentene skal deretter levere en individuell besvarelse på oppgaven innen en gitt frist bestemt av kursleder. Oppgaven må bestå for å kunne fremstille seg til eksamen.

Studentene oppfordres til å besvare to oppgavesett som hver tilsvarer ett eksamenssett. Tidspunktet for innlevering av oppgaven fastsettes av kursleder. Studentene skal arbeide i grupper med oppgavene og levere et felles produkt fra hver gruppe som vil bli vurdert og kommentert.

Avsluttende vurdering

I vårsemesteret gis det en skriftlig individuell eksamen på 6 timer for bachelor i juss. For 3.år bachelor i jus og ledelse gis en skriftlig individuell eksamen på 3 timer som dekker sentrale saksbehandlingsregler i forvaltningsloven og offentleglova (7,5 sp).

Vurderingsuttrykk

Obligatoriske arbeidskrav vurderes til bestått/ikke bestått.

Skriftlig individuell eksamen vurderes etter graderte bokstavkarakterer. Karakterskalaen går fra A – F, der A – E er beståtte karakterer med A som beste karakter. F er ikke bestått. Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler framgår av til enhver tid gjeldende forskrift for eksamen – hjelpemidler til eksamen i master i rettsvitenskap – Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, med noen få unntak som fremkommer av vedlegg til denne studieplanen "Lovlig hjelpemidler til eksamen studieåret 2012-2013".

6. LITTERATUR

Obligatorisk litteratur

Forfatter	Tittel	Forlag	År	ISBN nr
	Norges Lover, studentutgave	Fagbokforlaget	2011	ISBN 9788245012552
Eckhoff og Smith,	Forvaltningsrett, 9.utgave Boken dekker læringskravene. Kapittel 5, 21 og 31 ligger utenfor læringskravene. Flere enkeltheter enn læringskravene forutsetter finnes spesielt i kapittel 7 I-IV og VII, kapittel 10, kapittel 11 VII, kapittel 22, kapittel 24 II 3, kapittel 26-28 og kapittel 33 V-VI.	Universitetsforlaget	2010	ISBN 9788215016146
Kjønstad, Asbjørn og Aslak Syse:	Velferdsrett I: Grunnleggende rettigheter, rettssikkerhet og tvang. Kapittel 1, 2, 4, 5, 8 og 9 samt punkt 3.1, 6.2, 6.3.5, 6.4, 7.1, 7.2, 7.3, 10.5, 10.6, 10.7 og 10.10. Petitavsnitt faller utenfor, med mindre annet framgår av læringskravene for eksempel om menneskerettigheter og grunnlovsværn. Boken dekker læringskravene.	Gyldendal Akademisk	2008	ISBN 9788205349094
Bugge, Hans Chr.	Lærebok i miljøforvaltningsrett.	Universitetsforlaget	2011	ISBN 9788215019185

I tillegg kommer aktuelle doms-, material- og oppgavesamlinger i forvaltningsrett, velferdsrett og miljørett.

JUR310	Formuesrett I	30 studiepoeng
Norsk	3. år - Bachelor i jus (samtlige fag) 2. år - Bachelor i jus og ledelse (avtalerett, obligasjonsrett og dynamisk tingsrett)	HØST

1. LÆRINGSUTBYTTE

Emnet består av fagene avtalerett, obligasjonsrett, dynamisk tingsrett og obligatorisk oppgavekurs relatert til nevnte emner.

Studenter som tar bachelor i jus og ledelse skal ha fagene avtalerett, obligasjonsrett og dynamisk tingsrett. (Ikke obligatorisk oppgavekurs).

Hovedformålet med undervisning og eksamen i emnet er at studenten skal ha vurderingsevne og selvstendighet til

- å drøfte løsningene på praktiske, konkrete problemer i samsvar med fagtradisjonen
- å drøfte faktiske og mulige rettsregler i samsvar med de faglige tradisjonene for betenkninger og korte essays.

I tillegg til denne basiskompetansen, som også representerer ferdigheter, oppøves mer spesifikke muntlige og skriftlige ferdigheter.

Det er en sterk indre sammenheng mellom avtaleretten og obligasjonsretten, bl. a. fordi obligasjonsretten først og fremst – men ikke bare - behandler forpliktelser som er oppstått ved avtale. Det er også en indre sammenheng mellom de to nevnte fagene og den dynamiske tingsretten, idet de rettighetsoverganger (med tilhørende konflikter) som behandles i tingsretten, gjerne er stiftet ved avtale, og gjerne er kombinert med forpliktelser som ellers behandles i obligasjonsretten. En del av avtaleretten er forøvrig behandlet i emnet privatrett I, mens en del av obligasjonsretten inngår i emnet formuerett II.

Avtalerett (4 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende først og fremst reglene om avtaleinngåelse ved hjelp av fullmektig og andre mellommenn, reglene om ugyldighet og reglene om tredjemannsavtaler. Dette er regler som tradisjonelt er blitt behandlet som deler av avtaleretten. (Reglene om inngåelse og tolkning av avtaler – som studiemessig er lagt til privatrett I – er også en del av avtaleretten).

Reglene om fullmakt og ugyldighet har særlig forbindelseslinjer til to av de andre fagene i formuerett I og II. For det første må avtalerettens regler om fullmakt ses i sammenheng med selskapsretten, idet det er forbindelseslinjer mellom selskapsrettens regler om representasjonsrett og avtalerettens regler om fullmakt og annen representasjon. Til avtalerettens representasjonsregler hører også emner fra mellommannsretten, f.eks. om handelsagenter, kommisjonærer, meglere mv. For det annet må avtalerettens regler om ugyldighet ses i sammenheng med obligasjonsretten (kontraktsretten og pengekravsretten). Det er forbindelseslinjer mellom avtalerettens regler om ugyldighet og obligasjonsrettens regler om kontraktsbrudd.

I avtaleretten inngår også en redegjørelse for hva ugyldighet er, forskjellige former for ugyldighet, samt reglene om habilitetsmangler, tilblivelsesmangler og innholdsmangler. Det må gjøres en reservasjon for hoveddelen av avtaleloven § 36 om innholdsmangler og læren om bristende forutsetninger, som for å unngå dobbeltbehandling, pensummessig blir behandlet i obligasjonsretten.

Obligasjonsretten (14 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende sentrale regler i obligasjonsretten. Obligasjonsretten er læren om skyldforhold, særlig skyldforhold som har grunnlag i kontrakt. Obligasjonsretten omhandler forpliktelsers innhold, endring, opphør samt virkningen av at forpliktelser ikke er blitt oppfylt på riktig måte. Både realforpliktelser og pengeforpliktelser behandles. En del temaer som er spesielt knyttet til pengeforpliktelser, er likevel skilt ut til egen behandling i formuerett II.

Det går et skille mellom realforpliktelser og pengeforpliktelser. Det er et systematisk hensiktsmessighetsspørsmål hvorvidt pengeforpliktelser og realforpliktelser som bygger på kontrakt, skal behandles i separate disipliner, altså som pengekravsrett og kontraktsrett, eller i en felles disiplin, obligasjonsrett. Denne systematiske oppdelingen har ikke avgjørende betydning, og faget kan enten baseres på studium av fremstillinger av obligasjonsrett eller av pengekravsrett og kontraktsrett. I nåværende studieordning tas det utgangspunkt i obligasjonsretten som en felles disiplin for realforpliktelser og pengeforpliktelser, men slik at en del temaer som spesielt gjelder pengeforpliktelser, er skilt ut og inngår i emnet Formuerett II.

Dynamisk tingsrett (7 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende sentrale regler i dynamisk tingsrett. I dynamisk tingsrett behandles reglene om forholdet mellom konkurrerende rettighetshavere. Faget angår altså såkalte tredjepersonskonflikter. Dette er typisk konflikter der en part i en kontrakt er i et konkurranseforhold til andre omsetningsserververe eller til kontraktsmotpartens kreditorer som ønsker å gjøre beslag i kontraktgjenstanden gjennom utleggspant eller konkurs. Til faget hører også regler for tilsvarende konflikter der rettsposisjonen er etablert på annet grunnlag enn ved kontrakt, særlig ved utleggspant (tvangspant).

Obligatorisk oppgavekurs (5 sp)

Obligatorisk oppgavekurs består av to deler:

- Kurs i kildesøk
- Et oppgavekurs.

Obligatorisk oppgavekurs inneholder arbeidskrav i form av obligatorisk deltakelse på kurs i kildesøk og kildebruk samt annen undervisning, obligatorisk gruppearbeid, obligatorisk innlevering av skriftlig oppgave og obligatorisk muntlig presentasjon av oppgaven. Alle elementene må være godkjent for at studenten skal ha rett til å gå opp til eksamen. Oppgaven på kurset hentes fra formuesretten og temaene avtalerett, obligasjonsrett og dynamisk tingsrett.

Etter gjennomført obligatorisk oppgavekurs skal studentene kunne finne og bruke rettskilder og juridisk teori innen nevnte emner i formueretten. Videre skal de kunne bruke siteringspraksis og henvisningsteknikk korrekt, samt utarbeide litteraturliste. De skal kunne gjøre rede for fremgangsmåten som blir benyttet for å finne kildene, samt gjøre rede for hvilke vurderingskriterier som legges til grunn ved valg av kilde som blir brukt i eget arbeide. Dessuten skal studentene vite forskjell på lovlig bruk av andres arbeid og plagiering, og i sammenheng med dette erverve gode holdninger til bruk av kilder.

Målet med kursene i kildesøk og kildebruk er å utvikle ferdigheter med hensyn til å søke i databaser og finne relevante kilder med hensyn til juridiske problemstillinger, og å kunne det tekniske med hensyn til henvisninger. Men også tilegne seg gode holdninger når det gjelder bruken av kildene, både ved bruk av kilder som er kvalitetssikret og ved bruk av andres kilder i eget arbeid.

2. INNHOLD

Avtalerett

Det kreves god forståelse av:

- Inngåelse av avtale ved fullmektig og andre representasjonsforhold, særlig for juridiske personer.
- Hva det innebærer at en avtale er ugyldig, og virkningene av at gyldig avtale ikke er kommet i stand.
- Ugyldighetsregelen i avtaleloven § 33.

Det kreves kjennskap til:

- Andre enn de ovennevnte ugyldighetsreglene.
- Godkjennelse av ugyldige disposisjoner.
- Tredjemannsavtaler.
- Avtaleinngåelse gjennom agenter, eiendomsmeglere og fondsmeglere.
- Det offentlige kontroll med standardkontraktsvilkår, jfr. markedsføringsloven § 22.

Obligasjonsrett

Det kreves god forståelse av

- Obligasjonsrettens (kontraktsrettens og pengekravsrettens) rettskildelære.
- Prinsippene for realforpliktelser innhold, herunder hovedforpliktelser og biforpliktelser, resultatforpliktelser og innsatsforpliktelser, genus- og speciesforpliktelser, og av prinsippene for fastleggelsen av realforpliktelser innhold, herunder prinsippene om opplysningsrisiko og misligholdt opplysningsplikt.
- Prinsippene for oppfyllelse av obligasjonsrettslige forpliktelser, hvem som kan oppfylle, hvem som kan motta oppfyllelse osv.
- Prinsippene om oppfyllelsetid for forpliktelser.
- Prinsippene om oppfyllelsesstedet for forpliktelser.
- Reglene om oppsigelse og avbestilling.
- Reglene om kontraktsrevisjon; forutsetningslæren, læren om force majeure og avtaleloven § 36 som grunnlag for å revidere innholdsmangler.
- Reglene om mislighold og misligholdsbeføyelser, - detensjonsrett, rett til naturaloppfyllelse, retting, prisavslag, hevning, erstatning. Antesipert mislighold. Brudd på kreditorplikter.
- Prinsippene om bortfall av misligholdsbeføyelser ved forbehold, undersøkelsesplikt, reklamasjonsplikt, avkall, passivitet.
- Berikelse som kravgrunnlag.
- Direktekrav.

Det kreves kjennskap til

- Internasjonale instrumenter som UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts og Principles of European Contract Law
- Kontrakter og andre beslektede grunnlag for forpliktelser.
- Debitor og kreditor for obligasjonsrettslige (kontraktsrettslige og pengekravsrettslige), forpliktelser, herunder reglene om flere debitorer for krav og prinsippene om bruk av oppfyllelseshjelpere.
- Avtaler om misligholdsvirkninger; ansvarsfraskrivelser, ansvarsskjerpelser og konvensjonalbot.
- Tredjepersons erstatningsansvar for mislighold (tilskyndelse til mislighold, illojal konkurranse o.l.).

Dynamisk tingsrett

Det kreves god forståelse av

- Reglene om løsning av rettighetskollisjoner, herunder legitimasjonsreglene i gjeldsbrevloven.
- Reglene om tinglysning og annen rettighetsregistrering, herunder registreringens betydning.
- Reglene om opptrinnsrett, opplåning av pantobligasjoner og prioritetsvikelser.

Det kreves kjennskap til

- Hva en panterett er og de viktigste formene for pant
- Hva en konkurs innebærer

Obligatorisk oppgavekurs

Del 1 – Kurs i kildesøk

Du skal delta på kurs i kildesøk.

- Finne rettskilder og juridisk teori om emne. Dette innebærer:
 - å kunne finne frem i trykte lovforarbeider, domssamlinger og Norsk Lovtidende
 - god kjennskap til bruk av basen Lovdata
 - god kjennskap til bruk av basen Gyldendal rettsdata
 - å kunne finne juridisk teori gjennom databasen Idunn
 - å kunne finne juridisk teori gjennom biblioteksystemet Bibsys Ask
- Gjøre rede for fremgangsmåten for å finne kildene du benytter, samt gjøre rede for hvilke
- vurderingskriterier du legger til grunn ved valg av kilde
- Kunne bruke korrekt siteringspraksis og henvisningsteknikk
- Vite forskjell på lovlig bruk av andres arbeid og plagiering

Del 2 – Oppgavekurs

Du skal løse en oppgave i samarbeid i mindre grupper. Oppgaven besvares deretter individuelt skriftlig. Løsningen presenteres til slutt muntlig i plenum. Du danner selv en gruppe med andre kursdeltagere.

- Veiledning i plenum med kursleder
- Gruppearbeid uten kursleder og innlevering av oppgave
- Muntlig presentasjon av oppgaven

3. LÆRINGSAKTIVITETER

Undervisningen skjer i form av forelesninger, kursundervising, gruppeoppgaver og løsning av oppgaver tilknyttet de ulike rettsområdene i studiet. Den enkelte student må selv ta ansvar for egen kompetanseutvikling i studietiden. Dette medfører bl.a. at selvstudier må utgjøre en vesentlig del av studiet både individuelt og i grupper. Det legges vekt på at studentene arbeider med både teoretiske og praktiske oppgaver gjennom hele studietiden.

4. FORKUNNSKAPSKRAV

Det anbefales at studentene har gjennomført 2. bachelor i jus eller 1. år Bachelor i jus og ledelse.

5. VURDERING

Vurdering gjennom studietiden

Obligatorisk arbeidskrav er oppgavekurs i to deler: Kurs i kildesøk og oppgavekurs. Det er krav om obligatorisk oppmøte i både på kurs i kildesøk og oppgavekurset. Alle delene av arbeidskravet må være godkjent og evaluert til bestått (se punkt 2) for at studentene skal ha rett til å gå opp til eksamen i emnet.

Studentene oppfordres til å besvare to oppgavesett som hver tilsvarer ett eksamenssett. Tidspunktet for innlevering av oppgaven fastsettes av kursleder. Studentene skal arbeide i grupper med oppgavene og levere et felles produkt fra hver gruppe som vil bli vurdert og kommentert.

Avsluttende vurdering

I høstsemesteret gis det en skriftlig individuell eksamen på 6 timer.

Vurderingsuttrykk

Obligatoriske arbeidskrav vurderes til bestått/ikke bestått.

Skriftlig individuell eksamen vurderes etter graderte bokstavkarakterer. Karakterskalaen går fra A – F, der A – E er beståtte karakterer med A som beste karakter. F er ikke bestått. Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler framgår av til enhver tid gjeldende forskrift for eksamen – hjelpemidler til eksamen i master i rettsvitenskap – Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, med noen få unntak som fremkommer av vedlegg til denne studieplanen "Lovlig hjelpemidler til eksamen studieåret 2012-2013".

6. LITTERATUR

Obligatorisk litteratur

Forfatter	Tittel	Forlag	Ar	ISBN nr
	Norges Lover, studentutgave	Fagbokforlaget	2011	ISBN 9788245012552
Hov og Høgberg	Alminnelig avtalerett Følgende kapitler inngår: Kapittel 4 til og med kapittel 7, kapittel 10 til og med - Kapittel 14, kapittel 17 og kapittel 18.	Papinian	2009	ISBN 9788291060187
Hagstrøm, Viggo	Obligasjonsrett Unntatt kap.7, kap.8.4-8.11, kap. 10.3 og 10.4, kap.27-35, kap.36.1-36.2, kap.37-39.		2011	ISBN 9788215017761
Lilleholt, Kåre (red.)	Knophs oversikt over Norges rett (13.utg) s. 358-405	Universitetsforlaget	2009	ISBN 9788215014067
Falkanger og Falkanger	Tingsrett, 6. utg. s. 467-664 s. 685-719 og s. 725-731	Universitetsforlaget	2007	ISBN 9788215010687

JUR315	Formuesrett II	20 studiepoeng
Norsk	3. år - Bachelor i jus (samtlige fag) 2. år - Bachelor i jus og ledelse (obligasjonsrett) 2. år - Bachelor i jus og ledelse (valgfag: selskapsrett)	VAR

1. LÆRINGSUTBYTTE

Emnet består av fagene obligasjonsrett (pengekrav), selskapsrett og rettshistorie.

Hovedformålet med undervisning og eksamen i emnet strafferett og rettergangsordningen er at studenten skal ha vurderingsevne og selvstendighet til

- å drøfte løsningene på praktiske, konkrete problemer i samsvar med fagtradisjonen
- å drøfte faktiske og mulige rettsregler i samsvar med de faglige tradisjonene for betenkninger og korte essays.

I tillegg til denne basiskompetansen, som også representerer ferdigheter, oppøves mer spesifikke muntlige og skriftlige ferdigheter.

Den indre sammenhengen mellom de fagene som utgjør Formuerett II, er noe svakere enn det som er tilfelle for formuerett I og andre emner i studieprogrammene. Selskapsretten har berøringspunkter med noen av de obligasjonsrettslige temaene som omfattes av formuerett II, men må i hovedsak ses som et fag løsrevet fra både obligasjonsrett og rettshistorie. Rettshistorie har som fag berøringspunkter med de fleste andre fag som omfattes av studieprogrammene, uten at det har noen spesiell sammenheng med obligasjonsrett og selskapsrett.

Obligasjonsrett (6 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende sentrale regler i obligasjonsretten knyttet til pengefordringer. Faget obligasjonsrett i formuerett II har nær sammenheng med faget obligasjonsrett i formuerett I. Det vises til fagbeskrivelsen for obligasjonsrett i formuerett I. I formuerett II er samlet de obligasjonsrettslige temaer som har særlig tilknytning til pengefordringer.

Selskapsrett (7,5 sp)

Studenten skal ha kunnskap om og kunne anvende de sentrale reglene om selskapene og deres rettsforhold. Det meste av økonomisk virksomhet i samfunnet drives gjennom selskaper i privat eller offentlig eie. Selskapsrettens sentrale formuerettslige fokus ligger på tre forhold: Forholdet mellom deltakerne, mellom deltakerne og selskapet, og mellom disse og kreditorene. I moderne selskapsrett legges det også vekt på forholdet mellom selskapet og andre interessenter som ansatte og lokalsamfunn og selskapets samfunnsansvar herunder miljøhensyn.

Selskapsretten omfatter både selskapets og selskapsdeltakernes interne forhold og forholdet mellom selskapet, dets medkontrahenter og andre interessenter. Faget gir en generell og rettssammenlignende gjennomgang av allmennaksjeselskaper, aksjeselskaper og ansvarlige selskaper. Selskapsformene er karakterisert ved eiernes ulike former for ansvar for selskapets forpliktelser, og faget har tette bånd til obligasjonsrettens behandling av ulike heftelsesformer og reiser særlige spørsmål i tredjepersonvernet.

Rettshistorie (8 sp)

Studenten skal ha en innføring i rettens nyere internasjonale historie. Faget har to sentrale emner: Den moderne statens rettshistorie og det privatøkonomiske livets rettshistorie. Faget er tidsmessig avgrenset til etter 1100 med særlig vekt på moderne rettshistorie etter 1750. Geografisk er faget internasjonalt. Det geografiske tyngdepunktet er vestlig retts historie. Norsk rettshistorie presenteres som en integrert del av denne internasjonale historien. Faget gir dessuten fortløpende globale perspektiver på rettens historie. Rettshistorie er et perspektivfag som vil vise historiske dimensjoner ved retten.

Rettshistoriefaget er først og fremst et juridisk dannelsesfag som skal gi studenten kunnskap om den moderne rettens historiske bakgrunn og internasjonale karakter. Derved søker faget å bidra til at studenten kan forstå rettslige endringsprosesser i en stadig mer internasjonalisert verden. Faget legger vekt på å vise de rettslige aspektene ved dannelsen av den moderne staten. Likeledes legger faget vekt å vise fremveksten av det moderne økonomiske livet der kontrakten har stått sentralt. Slik knytter faget både til de andre fagene i formuerett II og det viser sammenhenger mellom privatrettslige og visse offentligrettslige fag.

2. INNHOLD

Obligasjonsrett

Det kreves god forståelse av

- Innholdet i pengeforpliktelser, herunder plikt til å betale renter
- Betalingstid (forfalls- og frigjøringstid)
- Oppfyllelse av pengeforpliktelser (betalingssted, betalingsmidler, oppfyllellesmåte, deloppfyllelse osv.)
- Rettsvirkinger av betalingsmislighold, herunder forsinkelsesrenter
- Overdragelse av alminnelige (ikke-negotiable) pengekrav (kreditorskifte)
- Debitorskifte (gjeldsovertakelse)
- Conductio indebiti og andre grunnlag for tilbakesøking
- Samskyld og regress
- Motregning
- Foreldelse
- Overdragelse av rettigheter i henhold til kontrakt

Det kreves kjennskap til

- Overdragelse av negotiable pengekrav
- Hovedspørsmål i kausjonsretten
- Deponering
- Regler om inkasso

Selskapsrett

Det kreves god forståelse av grunnleggende selskapsrettslige prinsipper og av ansvarlige selskapers, aksjeselskapers og allmennaksjeselskapers rettsforhold, og dessuten kjennskap til SE-selskaper, og norsk filial av utenlandsk foretak (NUF). Innenfor denne rammen omfatter læringskravene:

- Selskapsrettens rettskilder – aksjeloven, allmennaksjeloven, selskapsloven og Høyesteretts praksis, samt relevante EU-direktiver, -forordninger og rettspraksis fra EU-domstolen.
- Rettslige rammer for næringsvirksomhet i selskapsform (registreringslovgivingen, regnskaps- og revisjonslovgivingen, foretaksnavneloven, konkurranseloven, børs- og verdipapirhandellovgivingen og skattelovgivning).
- Selskapets formål og økonomiske funksjon.

- Begrepene selskap, ansvarlig selskap, aksjeselskap, allmennaksjeselskap, kommandittselskap, indre selskap, og andre eier- og organisasjonsformer så som enkeltmannsforetak, tingsrettslig sameie, samvirkelag, stiftelse og forening.
- Ansvarlige selskapers, aksjeselskapers og allmennaksjeselskapers rettsforhold skal omfatte: Selskapsdeltakerne og deres rettsstilling; stiftelse og registrering; selskapsavtalen i ansvarlig selskap og vedtekt og aksjonæravtale i aksjeselskap og allmennaksjeselskap; selskapsdeltakernes ansvar for selskapets forpliktelser; reglene om finansiering av virksomheten, om kapitalinnskudd, og om deltakernes rett til selskapsformuen (utdelinger); organisasjon og representasjon; eierskifte, konkurs, inntreden, uttreden og utelukking av selskapsdeltaker; mislighold og oppløsning og avvikling.

Rettshistorie

Det kreves god forståelse av:

- viktige rettslige fellesordninger i Europa etter 1100 (romersk, kanonisk og merkantil rett)
- de nye territorialstatene og deres styringssystemer etter 1100
- kontraktsrettstenkning, naturrett og samfunnskontrakt før 1750
- forfatningsstatens, velferdsstatens og totalitære staters rettshistorie etter 1750
- dannelsene av og utviklingen av menneskerettighetene etter 1750
- det økonomiske livs rettshistorie etter 1750 (kontrakt, marked, arbeid og selskaper)
- internasjonalisme og globalisme i moderne rett

3. FORKUNNSKAPSKRAV

Det anbefales at studentene har gjennomført 2.år bachelor i jus eller 1. år bachelor i jus og ledelse eller tilsvarende.

4. LÆRINGSAKTIVITETER

Undervisningen skjer i form av forelesninger, kursundervising, gruppeoppgaver og løsning av oppgaver tilknyttet de ulike rettsområdene i studiet. Den enkelte student må selv ta ansvar for egen kompetanseutvikling i studietiden. Dette medfører bl.a. at selvstudier må utgjøre en vesentlig del av studiet både individuelt og i grupper. Det legges vekt på at studentene arbeider med både teoretiske og praktiske oppgaver gjennom hele studietiden.

5. VURDERING

Vurdering gjennom studietiden

Studentene oppfordres til å besvare to oppgavesett som tilsvarer ett eksamenssett. Tidspunktet for innlevering av oppgaven fastsettes av kursleder. Studentene skal arbeide i grupper med oppgavene og levere et felles produkt fra hver gruppe som vil bli vurdert og kommentert.

Avsluttende vurdering

I vårsemesteret gis det en skriftlig individuell eksamen på 6 timer for bachelor i jus som dekker samtlige emner. For bachelor i jus og ledelse gis en skriftlig individuell eksamen på 3 timer i obligasjonsrett og tilsvarende for valgfaget selskapsrett (individuelt skriftlig eksamen på 3 timer).

Vurderingsuttrykk

Skriftlig individuell eksamen vurderes etter graderte bokstavkarakterer. Karakterskalaen går fra A – F, der A – E er beståtte karakterer med A som beste karakter. F er ikke bestått. Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler framgår av til enhver tid gjeldende forskrift for eksamen – hjelpemidler til eksamen i master i rettsvitenskap – Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, med noen få unntak som fremkommer av vedlegg til denne studieplanen "Lovlig hjelpemidler til eksamen studieåret 2012-2013".

6. LITTERATUR

Obligatorisk litteratur

Forfatter	Tittel	Forlag	År	ISBN nr
	Norges Lover, studentutgave	Fagbokforlaget	2011	ISBN 9788245012552
Bergsåker, Trygve	Pengekravsrett, 2. utg.	Gyldendal Akademisk	2011	ISBN 9788205412064
Woxholth, Geir	Selskapsrett, 4 utg. (Unntatt del XIII: Omorganisering og del XIV: Konsernspørsmål)	Gyldendal Akademisk	2012	ISBN 9788205375901
Michalsen, Dag	Rett. En internasjonal historie. Kap 1.1, 1.3, 3.1, 3.5 og kap. 4-7 i sin helhet	Pax forlag	2011	ISBN 9788253034539

ORG307	Grunnleggende arbeidsrett	15 studiepoeng
Norsk	3. år - Bachelor i jus (valgfag) 3. år - Bachelor i jus og ledelse	HØST/VÅR

1. LÆRINGSUTBYTTE

Emnet består av faget arbeidsrett.

Hovedformålet med undervisning og eksamen i emnet er at studenten skal ha vurderingsevne og selvstendighet til

- å drøfte løsningene på praktiske, konkrete problemer i samsvar med fagtradisjonen
- å drøfte faktiske og mulige rettsregler i samsvar med de faglige tradisjonene for betenkninger og korte essays.

I tillegg til denne basiskompetansen, som også representerer ferdigheter, oppøves mer spesifikke muntlige og skriftlige ferdigheter.

Arbeidsrett (15 sp)

Studentene skal ha kunnskap om og kunne anvende sentrale regler i arbeidsrett. Studiet skal gi innsikt i rammebetingelsene for personaladministrasjon i privat, kommunal og statlig sektor av arbeidslivet, slik de er utformet i lover, forskrifter og kollektive avtaler. Studiet skal gi oversikt over sentrale bestemmelser som har betydning for planlegging, anskaffelse, anvendelse, ivaretagelse, utvikling og avvikling av virksomhetens kompetanse. Det er viktig å se lover og avtaler i sammenheng med samfunn, arbeidslivets organisasjoner, virksomhetens art og de involverte individer, både i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv.

2. INNHOLD

Arbeidsrett

- innføring i arbeidsrett – særpreg og rettskilder
- organisasjonsfrihet – rett/plikt?
- generelle krav til arbeidstakere (alder, statsborgerskap m.v.)
- ansettelsesprosedyrer i hhv privat, kommunal og statlig sektor
- arbeidsavtalen – rettigheter og plikter
- arbeidsmiljø – krav og kontroll
- arbeidstid – lov kontra avtaleverk
- lønn og feriegodtgjørelse – noen hovedtrekk
- ferie
- arbeidsgivers styringsrett
- sykdom og arbeidsforhold – rettigheter og plikter
- permisjoner – kort oversikt over sentrale permisjonsrettigheter
- arbeidstakers rettigheter ved virksomhetsoverdragelse i hovedtrekk
- tariffoppgjør, fredsplikt og arbeidstvister
- permittering
- opphør av arbeidsforhold – ordensstraffer i hhv. privat, kommunal og statlig sektor

Et internasjonalt perspektiv vil bli innarbeidet i flere av de ovenstående punkter, og er således ikke skilt ut i et eget punkt.

3. LÆRINGSAKTIVITETER

Undervisningen skjer i form av forelesninger og løsning av oppgaver tilknyttet de ulike rettsområdene i studiet. Den enkelte student må selv ta ansvar for egen kompetanseutvikling i studietiden. Dette medfører bl.a. at selvstudier må utgjøre en vesentlig del av studiet både individuelt og i grupper. Det legges vekt på at studentene arbeider med både teoretiske og praktiske oppgaver gjennom hele studietiden.

4. VURDERING

Vurdering gjennom studietiden

Studentene oppfordres til å besvare to oppgavesett som tilsvarer ett eksamenssett. Tidspunktet for innlevering av oppgaven fastsettes av kursleder. Studentene skal arbeide i grupper med oppgavene og levere et felles produkt fra hver gruppe som vil bli vurdert og kommentert.

Avsluttende vurdering

I vårsemesteret gis det en skriftlig individuell eksamen på 6 timer.

Vurderingsuttrykk

Skriftlig individuell eksamen vurderes etter graderte bokstavkarakterer. Karakterskalaen går fra A – F, der A – E er beståtte karakterer med A som beste karakter. F er ikke bestått. Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler framgår av til enhver tid gjeldende forskrift for eksamen – hjelpemidler til eksamen i master i rettsvitenskap – Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, med noen få unntak som fremkommer av vedlegg til denne studieplanen "Lovlig hjelpemidler til eksamen studieåret 2012-2013".

5. LITTERATUR

Obligatorisk litteratur

Forfatter	Tittel	Forlag	År	ISBN nr
	Norges Lover, studentutgave	Fagbokforlaget	2011	ISBN 9788245012552
Engelsrud, Gerd	Styring og vern, 4 utg.	Cappelen Damm AS	2009	ISBN 9788202277482
Jakhelln, Henning	Oversikt over arbeidsretten, 4 utg.	Damm Forlag	2006	ISBN 9788204129376

JUR303	Bacheloroppgave i jus og ledelse	15 studiepoeng
---------------	---	-----------------------

Norsk	3. år - Bachelor i jus og ledelse	HØST/VÅR
--------------	--	-----------------

1. LÆRINGSUTBYTTE

Emnet består av bacheloroppgave i jus og ledelse.

Studentene skal kunne anvende samfunnsvitenskapelig metode, sentrale teorier i ledelse og jus til å gjennomføre en undersøkelse i samarbeid med en virksomhet for eksempel i offentlig og/eller privat sektor. Tema og problemstilling for bacheloroppgaven skal knyttes til en utforming av problemstillinger innenfor jus og ledelse.

Bacheloroppgaven er en gruppeoppgave med 2-4 personer i gruppa. Omfanget på oppgaven må ikke overskride 100 sider med linjeavstand 1.5.

Bachelorgruppen har selv ansvaret for å skaffe seg samarbeidspartner fra en virksomhet for eksempel i offentlig og/eller privat sektor hvor de kan gjennomføre en kvantitativ eller kvalitativ undersøkelse innenfor jus og ledelse.

2. INNHOLD

Bachelorgruppen har selv ansvaret for

- å utforme en problemstilling som grunnlag for bacheloroppgaven innenfor jus og ledelse
- å skaffe seg samarbeidspartner
- den individuelle gjennomføringen og planleggingen av arbeidet med sin oppgave

3. LÆRINGSAKTIVITETER

Det blir avholdt felles undervisning for bachelorgruppene med henhold til hvordan bacheloroppgaven skal skrives underveis i studieåret etter oppsatt framdriftsplan fastsatt av studieleder i jus og ledelse.

Bachelorgruppen må utover nevnte selv ta ansvaret for den individuelle gjennomføringen og planleggingen av arbeidet med sin oppgave.

4. FORKUNNSKAPSKRAV

Det anbefales at studentene har gjennomført 1. og 2. år Bachelor i jus og ledelse.

5. VURDERING

Vurdering gjennom studietiden

Det blir gitt individuell veiledning og tilbakemelding til bachelorgruppene på bacheloroppgaven underveis i studieåret.

Innledning med problemstillingen og teorifundament til oppgaven som danner grunnlag for bacheloroppgaven innenfor jus og ledelse skal godkjennes til bestått innen en frist fastsatt av studieleder i jus og ledelse. Bachelorgruppen må altså bestå nevnte for å ha

rett til å gjennomføre den kvalitative eller kvantitative undersøkelsen hos sin samarbeidspartner.

Oppgaven skal leveres ferdig skrevet ca en måned før innleveringsfristen for sensur til gjennomsyn hos oppsatt veileder. Innleveringsfristen for levering til veileder for gjennomsyn fastsettes av studieleder i Bachelor i jus og ledelse.

Avsluttende vurdering

Innleveringsfristen for levering av oppgaven for sensur fastsettes av studieleder i Bachelor i jus og ledelse. Bacheloroppgaven vurderes etter graderte bokstavkarakterer. Det blir gitt en felles karakter til bachelorgruppen på bacheloroppgaven.

Vurderingsuttrykk

Karakterskalaen går fra A – F, der A – E er beståtte karakterer med A som beste karakter. F er ikke bestått. Det henvises til eksamensreglementet for ytterligere informasjon om eksamensordning og klageadgang.

6. LITTERATUR

Bachelorgruppen har selv ansvaret for å finne fram nødvendig litteratur og rettskilder innenfor jus og ledelse til bruk i sin oppgave. Tilsvarende gjelder for samfunnsvitenskapelig metode.